

Metafore i Covid-19 u hrvatskome jeziku

Turkalj, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:069847>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-04**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

FILOZOFSKI FAKULTET

ODSJEK ZA KROATISKU

MARTINA TURKALJ

Metafore i COVID-19 u hrvatskome jeziku

Diplomski rad

Pula, 2024.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA KROATISKU

MARTINA TURKALJ

Metafore i COVID-19 u hrvatskome jeziku

Diplomski rad

JMBAG: 0303059923

Studijski smjer: Hrvatski jezik i književnost i Talijanski jezik i književnost

Predmet: Semantika

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Kroatistika

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Sandra Tamaro

Pula, 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana _____, kandidatkinja za magistru
_____ ovime izjavljujem da je ovaj
Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima
te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija.
Izjavljujem da nijedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da
je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava.
Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj
visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja
Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom

koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	1
2. POJAVA KORONAVIRUSA U MEDIJIMA U HRVATSKOJ	2
3. O PORIJEKLU KORONAVIRUSA	4
3.1. Utjecaj koronavirusa na jezik.....	5
3.2. Utjecaj medija i novih leksema na naše razumijevanje i gledanje svakodnevnice	5
4. ŠTO JE METAFORA?	8
5. KONCEPTUALNA METAFORA	10
5.1. Metonimija.....	12
5.2. Personifikacija	15
5.3. Preslikavanje, ciljna i izvorna domena.....	16
5.4. Preslikavanje konceptualne metafore PANDEMIJA JE RAT	17
5.5. Konceptualizacija koronavirusa.....	20
6. RATNA METAFORA	22
6.1. Cilj i uloga ratnih metafora	22
6.2. Raširenost ratnih metafora.....	23
6.3. Povezanost ratnih metafora i bolesti	24
6.4. Ratni koncept i uokviravanje (eng. <i>framing</i>).....	25
6.4.1. Ratni okvir	26
6.4.2. Otpor ratnom uokviravanju/ratnom konceptu	26
7. COVID-19 I DRUGE METAFORE.....	28
7.1. Sportske metafore	28
7.2. Metafore katastrofe.....	29
8. ANALIZA RATNIH METAFORA	32
8.1. Konceptualna metafora PANDEMIJA JE RAT	33
8.1.1. <i>Rat</i>	33
8.1.2. <i>Obuzdavanje/obuzdati</i>	34
8.1.3. <i>Divljanje/divljati</i>	35
8.1.4. <i>Trajanje/trajati</i>	35
8.1.5. <i>Kraj</i>	36
8.1.6. <i>Početak</i>	37
8.1.7. <i>Faza</i>	37
8.1.8. <i>Borba/boriti se/izboriti se</i>	38
8.1.9. <i>Strategija</i>	41
8.1.10. <i>Bitka</i>	43

8.2.	Konceptualna metafora CJEPIVO JE ORUŽJE	45
8.2.1.	<i>Primiti</i>	45
8.2.2.	<i>Protivljenje/protiv</i>	45
8.2.3.	<i>Proizvodnja/proizvesti/razviti</i>	47
8.2.4.	<i>Arsenal</i>	50
8.3.	Konceptualna metafora KORONAVIRUS JE NEPRIJATELJ	50
8.3.1.	<i>Smrt/usmrtniti/smrtonosan/smrtost</i>	50
8.3.2.	<i>Izolacija/izolirati</i>	52
8.3.3.	<i>Širenje/širiti/proširiti</i>	52
8.3.4.	<i>Kontrola/kontrolirati</i>	59
8.3.5.	<i>Slučajevi</i>	62
8.3.6.	<i>Obrana</i>	64
8.3.7.	<i>Otpor</i>	65
8.3.8.	<i>Cirkulacija/cirkulirati</i>	65
8.3.9.	<i>Izvoziti/izvoznik</i>	68
8.3.10.	<i>Kružiti</i>	68
8.3.11.	<i>Zaustavljanje/zaustaviti</i>	69
8.3.12.	<i>Pobijediti</i>	69
8.3.13.	<i>Neprijatelj</i>	70
8.3.14.	<i>Napad/napasti</i>	70
8.3.15.	<i>Ulaziti</i>	71
8.3.16.	<i>Eliminirati</i>	72
8.3.17.	<i>Iskorijeniti</i>	73
9.	ZAKLJUČAK	74
10.	LITERATURA	76
11.	INTERNETSKI IZVORI	78
12.	SAŽETAK	79
13.	SUMMARY	80

1. UVOD

Metafore su sredstva razumijevanja i pomoću njih mislimo, funkcioniramo i razumijevamo svijet (Lakoff, Johnson, 2015: 162), a u ovom će se radu to moći pobliže vidjeti kroz niz konceptualnih metafora. Pandemija koronavirusa zatekla nas je i ušla u našu svakodnevicu veoma brzo i neprimjetno. U radu ćemo istražiti na koji smo se način prilagodili svakodnevnoj komunikaciji u kontekstu koronavirusa, koje smo nove riječi morali usvojiti, a ponajviše kojim smo se metaforičkim izrazima koristili u medijskom prostoru i na koji su način mediji pokušavali utjecati na ponašanje građana.

Rad je podijeljen u dva dijela. Prvo će nas uvesti u početak pojavljivanja pandemije koronavirusa u Hrvatskoj i svijetu. Dotaknut ćemo se i porijekla virusa. Upoznat ćemo, također, kognitivnu teoriju o metafori, objasniti ćemo srž konceptualne metafore i kako ona nastaje preslikavanjem izvorne i ciljne domene. Glavni interes u radu usmjeren je na ratne metafore, njihovu ulogu, cilj i razlog proširenosti u medijskom diskursu. Osvrnut ćemo se na metonimiju i personifikaciju kao i na sportske metafore te na metafore katastrofe kojima se, kao i ratnim, govori o koronavirusu i pandemiji.

U drugom je dijelu prikazana analiza korpusa, odnosno mrežne stranice *Index.hr*. U tom se dijelu analiziraju metafore koje su utjecale na oblikovanje medijskog diskursa o koronakrizi koja je zahvatila cijeli svijet. Analiziraju se tekstovi u člancima od početka pandemije 25. veljače 2020. do 31. prosinca 2022. godine. Odabir korpusa bio je samovoljan i pokazao se kao izuzetno plodno tlo za istraživanje ratnih metafora koje su najčešće zastupljene u hrvatskom diskursu, a osobito u ovom korpusu. Iz sto članaka izdvojili smo 317 metaforičkih izraza koje smo kategorizirali prema kognitivnolingvističkoj teoriji u nekoliko konceptualnih metafora. Cilj analize bio je provjeriti obiluje li mrežna stranica *Index.hr* ratnim metaforama u kontekstu pandemije koronavirusa i jesu li mediji pokušali promicati ulogu takvih metafora kroz medijski diskurs.

2. POJAVA KORONAVIRUSA U MEDIJIMA U HRVATSKOJ

Početak veljače 2020. godine na malim ekranima, u svojim domovima, prvi smo se put susreli s pojmom koronavirusa koji se pojavio u Kini. S obzirom na to da je Kina oduvijek podložna virusima i zarazama, gotovo nitko nije shvatio ozbiljnost ove situacije sve do početka širenja virusa Europom. Vrhunac zabrinutosti kulminirao je kad su mediji 25. veljače 2020. objavili da se u Hrvatskoj pojavio prvi slučaj zaraze koronavirusom.

Nacionalni krizni stožer i Krizni stožer Ministarstva zdravstva je danas 25. 2. 2020. obavijestio da je dijagnosticiran prvi slučaj bolesti novog koronavirusa 2019 (COVID-19, engl. *CoronaVirus Disease-19*) uzrokovanog infekcijom SARS-CoV-2 u Hrvatskoj, u Zagrebu. Oboljeli je mlađi muškarac u dobi od 25 godina koji je 20. 2. 2020. doputovao iz pokrajine Lombardije (grada Milana) u Italiji, koje je zahvaćeno epidemijom novim koronavirusom od 21. veljače 2020., kada je zabilježeno naglo povećanje broja oboljelih osoba s lokalno stečenom infekcijom, posebice u dvije regije – Lombardija i Veneto.¹

Članovi stožera donijeli su niz općih mjera zaštite kojih bi se građani trebali držati kako bi odgovorno sudjelovali u borbi protiv širenja zaraze koronavirusom.

- redovito perite ruke sapunom i vodom ili koristite dezinficijens na bazi alkohola
- kada kašljete i kišete prekrijte usta i nos laktom ili papirnatom maramicom i poslije ju odbacite u koš za otpad te operite ruke
- izbjegavajte bliski kontakt s osobama koje imaju simptome infekcije dišnih putova, imaju povišenu temperaturu i kašlju²

Tada smo se suočili s novim načinom života. Brojke su oboljelih brzo rasle i u ožujku je 2020. godine donesena odluka o ulasku u karantenu. Kretanje je svima bilo ograničeno i, kako bi se spriječilo kršenje pravila poput grupnih druženja iznad dozvoljenog broja ljudi, uvele su se rigorozne kazne. U medijima smo svakodnevno mogli vidjeti koje su posljedice ukoliko se ne pridržavamo zadanih mjera. Na mrežnoj

¹ <https://www.hzjz.hr/priopcenja-mediji/covid-19-priopcenje-prvog-slucaja/> (15. 4. 2023.)

² <https://www.hzjz.hr/priopcenja-mediji/covid-19-priopcenje-prvog-slucaja/> (15. 4. 2023.)

stranici *Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo* kontinuirano su objavljivali informacije o broju zaraženih, umrlih, hospitaliziranih i testiranih.³

Početak pandemije 2020. godine, medijski sektor suočava se s financijskim krahom.

(...) Parlament strahuje da bi sve lošija financijska situacija mogla značiti da mediji više ne mogu pružati jasne i činjenične informacije te suzbijati dezinformacije o pandemiji koronavirusa. U rezoluciji izglasanoj 17. travnja zastupnici su izjavili da su dezinformacije vezane uz COVID-19 velik problem za javno zdravlje, da bi svi građani trebali imati pristup točnim i provjerenim informacijama te da su za demokraciju potrebni slobodni, neovisni i dovoljno financirani mediji.⁴

„Mediji u doba krize imaju ulogu voditi publiku u moralnim i etičkim pitanjima, dužni su objektivno i pošteno izvještavati, izbjegavati manipulacije i prenošenje neprovjerenih i lažnih informacija, to jest dezinformacija koje dana najčešće nazivamo *fake news*“ (Begović, Labaš, 2021: 7).

Na početku je pandemije povjerenje u medije bilo na vrhuncu. Kako je vrijeme odmicalo, Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske, mediji i političari suočili su se s nepovjerenjem građana koje je proizašlo iz kontradiktornog odnošenja prema javnosti. U ljudima je tinjala ljutnja, počeli su pružati otpor nenošenjem maski, odbijanjem cijepljenja i, općenito, nepoštivanjem propisanih pravila. Konstantna svakodnevna pojava medijskog sadržaja o koronavirusu dovela je do suočavanja novinara s prijetnjama smrću, ometanjem slobode izražavanja i s nesigurnošću obavljanja vlastita posla. Reporteri bez granica (RFS)⁵, „udruga osnovana 1985. radi promicanja slobode tiska, odnosno novinarstva, borbe protiv cenzure i brige o sigurnosti novinara“⁶, izvijestila je da je dosad ubijeno jedanaest novinara u 2020. Ubijeni su oni koji su širili dezinformacije, ali i oni koji su pokušavali doći do informacija koje su javnosti nepoznate.

³ <https://www.hzjz.hr/aktualnosti/covid-19-izvjesce-hzjz-a/> (5. 6. 2023.)

⁴ <https://www.europarl.europa.eu/news/hr/headlines/world/20200423STO77709/zastita-slobode-medija-tijekom-pandemije-covid-19> (5. 6. 2023.)

⁵ <https://www.europarl.europa.eu/news/hr/headlines/world/20200423STO77709/zastita-slobode-medija-tijekom-pandemije-covid-19> (5. 6. 2023.)

⁶ <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=52500> (5. 6. 2023.)

3. O PORIJEKLU KORONAVIRUSA

COVID-19 bolest, akutna virusna bolest uzrokovana koronavirusom SARS-CoV-2. Bolest se očituje povišenom tjelesnom temperaturom i kašljem. U težim slučajevima može se razviti upala pluća s otežanim disanjem i nedostatkom zraka, a u određenom postotku dolazi do smrtonosnog ishoda.⁷

Ivšić Majić govori o porijeklu riječi korona, virus i epidemija. „Imenica virus potječe iz latinskoga virus *otrov*, a suvremeno značenje *parazitski mikroorganizam koji izaziva bolest* razvilo se u medicinske nazivlje u 18. stoljeću“ (Ivšić Majić, 2020: 43). Objašnjavanjem porijekla pojmova *virus* i *epidemija*, opisuje se i najviše korištena riječ *korona*. „Ishodište joj je grčka riječ *κόρωνη* *štogod svinuto* koja je posuđena u latinski kao *corona* sa značenjem vijenac (*od cvijeća, grančica ili metala*) te *kruna*.“ (Ivšić Majić, 2020: 43) Taj se pojam koristio i u antici u kontekstu odlikovanja za pothvate u ratu pa su vojnici vojskovođi, koji ih je spasio, darovali vijenac od trave (*corona obsidionalis, graminea*). Oni koji su spasili građane u bitci nagrađeni su vijencem od hrastova lišća (*corona civica*). Prvobitno vijenac od lovorova lišća, zatim i vijenac od zlata, zaslužili su najbolji, vojskovođe trijumfatori. *Corona triumphalis* postala je odličje i simbol careva, a trnova kruna predstavljala je simbol izrugivanja i poniženja. Riječi *corona* odnosi se i na prstenaste strukture s izdancima. Obruč oko Sunca ili Sunčeva korona, koju možemo vidjeti tijekom pomrčine Sunca, ima sličan oblik kao virusi viđeni elektronskim mikroskopom koji kasnije nose naziv koronavirusi (Ivšić Majić, 2020: 43-44).

Blagus Bartolec pisala je, također, o koronavirusu i COVID-19. „Koronavirus je vrsta virusa iz porodice koronavirusa čiji je latinski naziv *Coronaviridae*“ (Blagus Bartolec, 2020: 30). U doslovnome prijevodu koronavirus znači krunski virus, a riječ je nastala srastanjem sastavnice *korona* i sastavnice *virus*. COVID-19 kao skraćena engleske sintagme *coronavirus disease* predstavlja CO kao *corona*, VI kao *virus*, D kao *disease* i broj 19 označuje 2019. godinu kao godinu pojave bolesti (Blagus Bartolec 2020: 30-32).

⁷ COVID-19 bolest, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021., (19. 6. 2023.)

3.1. Utjecaj koronavirusa na jezik

Cijela izvanjezična COVID-situacija utjecala je na pojavu brojnih neologizama i novih značenja već postojećih riječi. Otvorila je kutiju nepoznatog leksika za laike koji su se brzo prilagodili stručnom medicinskom žargonu radi boljeg razumijevanja okolnosti bolesti i osjećaja sigurnosti. Na samome početku susreli smo se s medicinskom maskom i rukavicama koje su nas asocirale na bolnicu. Tako se medicinski vokabular počeo širiti u svakodnevnom govoru građana i do danas se udomaćio u našoj komunikaciji. S obzirom na to da se jezične promjene u jeziku, inače, sporo odvijaju, proces prilagodbe na novu terminologiju bio je bez većih poteškoća, iznenađujuće brz i gotovo neprimjetan. Značajne promjene dogodile su se upravo na polju leksikologije. Pojava pandemije pokazala se kao plodno tlo za brojne novotvorenice pa je tako *Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje* na svojoj mrežnoj stranici objavio *Pojmovnik koronavirusa*.⁸

Koronakriza, koronašoping, koronaparty i koronabolnica samo su neke od izvedenica kojima se dodao prefiksoid *korona*, a nastale po uzoru na složenicu *koronavirus*. Na taj se način pokrenulo nastajanje novog jezika, koronajezika. U svakodnevnoj komunikaciji često skraćujemo proširene inačice pa smo skratili koronavirus u koronu, ali samo u neformalnim situacijama (Blagus Bartolec, 2020: 31, 32).

3.2. Utjecaj medija i novih leksema na naše razumijevanje i gledanje svakodnevnice

Vijesti, fotografije, podaci o broju umrlih i zaraženih iz cijeloga svijeta kolali su medijima. „Iz Italije šokantne vijesti, najgore do sada, u samo jednom danu umrlo je 793 građana. Od početka pandemije umrlo ih je 4825. Velik je i broj novozaraženih – njih više od 6 i pol tisuća.“⁹ Videa iz Italije: „VIDEO Jezive scene iz Italije: Vojni kamioni

⁸ *Pojmovnik koronavirusa*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

⁹ <https://vijesti.hrt.hr/svijet/rigorozne-mjere-u-italiji-obustavljena-sva-nepotrebna-proizvodnja-843487> (29. 6. 2023.)

prevoze ljesove na kremiranje.“¹⁰, zatim video iz arene u Zagrebu koji se može pronaći pod naslovom „Društvenim mrežama širi se snimka koja je uznemirila Zagreb: Evo za koga se pripremaju kreveti u Areni“¹¹ i brojni drugi oblici informiranja građana itekako su utjecali na doživljavanje i razumijevanje svakodnevnice.

Cijepljenje kao uvjet za odlazak na posao i ulazak u trgovačke centre, ograničavanje slobode kretanja po vlastitoj i stranoj državi, zabrana odlaska u obrazovne ustanove, zabrana prisustva najbližih na porodu, zabrana posjeta u bolnici, zabrana izlaska iz vlastita doma, ograničavanje broja ljudi na jednome mjestu, testiranje COVID-testovima svaka dva dana i, konačno, ograničavanje osnovnih ljudskih prava dovelo je do promjena u čovjekovom mentalnom zdravlju i ponašanju. Ljudi su počeli živjeti u strahu. Shodno tome, pojavio se čitav niz novih pojmova koje je trebalo usvojiti. *Lockdown, karantena, samoizolacija, dezinficijens, trijaža, kirurška maska, rukavice, socijalna distanca, respirator, epidemija i nulti pacijent*¹² samo su neki od pojmova koje smo trebali prihvatiti, a koji su imali utjecaja na naše psihičko zdravlje.

Štrkalj Despot u svom članku vrlo jednostavno i precizno objašnjava način na koji dolazi do utjecaja leksema na čovjekovo gledanje svakodnevnice. Takvu pojavu opisala je kao jezični relativizam jer određeni oblici jezičnog relativizma smatraju da jezik do određenog stupnja utječe na konceptualizaciju u kognitivnim domenama.

U kognitivnoj se lingvistici takva moć jezika objašnjava između ostaloga činjenicom da određene jezične jedinice u mozgu aktiviraju određene semantičke okvire, prototipe, metafore, slike, osjećaje itd., pa je jasno da će, ako stalno slušamo određeni jezik, naše mišljenje biti određeno i oblikovano okvirima, metaforama i prototipima koje taj jezik aktivira (Štrkalj Despot, 2020: 3).

Restriktivne mjere i promjene u jeziku mnoge su podsjetile na Orwellov roman *1984*. jer se u njemu kontrolom jezika pokušao kontrolirati proces mišljenja, a to upravo

¹⁰ <https://www.vecernji.hr/vijesti/video-jezive-scene-iz-italije-vojni-kamioni-prevoze-lijesove-na-kremiranje-1386998> (29. 6. 2023.)

¹¹ <https://dnevnik.hr/vijesti/koronavirus/zagrebacka-arena-priprema-se-za-prihvat-pacijenata-postavljaju-se-kreveti--598401.html> (29. 6. 2023.)

¹² *Pojmovnik koronavirusa*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

proizlazi iz radikalne hipoteze Sapira i Whorfa (Štrkalj Despot, 2020: 3) koja kaže da je ljudsko mišljenje potpuno određeno jezičnim kategorijama.

Visoka očekivanja od građana, novi pojmovnik, konstantna medijska strujanja, izloženost podacima o zaraženima i umrlima, zastrašivanja, restriktivne mjere i drugi oblici suočavanja s koronavirusom, enormno su utjecali na čovjekovo djelovanje. Brojne promjene u čovjekovu razmišljanju, odnosu prema okolini, načinu pristupanja poznatom i nepoznatom i, konačno, promjene u cjelovitom psihičkom zdravlju, proizašle su kao posljedica načina suzbijanja koronavirusa.

Pojavom pandemije i novog pojmovnika, nastali su brojni metaforički izrazi koji imaju veliku ulogu u gledanju pojedinca na svoj život i stvarnost. Izloženost određenoj tematici iz koje se rađaju takve metafore može utjecati na oblikovanje mišljenja i stavova, a to ćemo moći vidjeti dalje u radu.

4. ŠTO JE METAFORA?

Metafora je jedan od temeljnih čimbenika koji ima ulogu u oblikovanju značenja. Svima nam je metafora poznata kao stilska figura ili trop pomoću koje se pišu razni književni tekstovi, ali najpoznatija nam je u pjesništvu. „Figure riječi ili tropi nastaju promjenom osnovnog uobičajenog značenja pojedinih riječi, dakle kada pojedine riječi osim u izravnom upotrebljavamo i u prenesenom značenju“ (Raffaelli, 2015: 170, prema Solar, 1979: 64). Metafora je, Latini su isticali, u antici definirana kao vrsta skraćene usporedbe, a Čulić (2003: 62) opisuje metaforu kao način shvaćanja jedne stvari pomoću druge, a njezina je prvenstvena uloga razumijevanje jednog iskustvenog područja pomoću drugoga.

Aristotel je proučavao metaforu i definirao ju je na sljedeći način: „Metafora se sastoji u tome da se stvar nazove imenom koje pripada nekoj drugoj stvari; taj prijenos se vrši ili od roda na vrstu, ili od vrste do roda, ili od vrste do vrste, ili na temelju analogije“ (Čulić, 2003: 12). Smatrao je da se metafore temelje na sličnostima dviju sastavnica metafore.

Raffaelli (2015: 173) ističe da je metafora za Ullmanna vrlo važna u motivacijskim odnosima među značenjima. Predstavlja snagu jezika i sastavni je dio ljudskog izražavanja. Metafora nastaje iz sličnosti dviju pojavnosti koje mogu biti objektivne, a to možemo vidjeti u primjeru *krijesta vala* u kojem se bijeli pjenasti vrh vala uspoređuje sa životinjskom krijestom na temelju objektivne sličnosti tih dviju pojavnosti. Raffaelli (2015: 174) spominje i četiri temeljne vrste metafora prema Ullmannu, a to su antropomorfne metafore (*Adamova jabučica*), životinjske metafore (*konjski rep*), pomak od konkretnog prema apstraktnom (*ideja se rodila*) i na kraju sinestezijske metafore (*tmurna osoba*). U usporedbi s metonimijom Ullmann tvrdi da je metafora važna u odgonetavanju veza koje govornik kreira između dviju pojavnosti (Raffaelli, 2015: 175).

Lingvistika je metaforu, ističe Raffaelli (2015: 173) do 80-ih godina 20. stoljeća promatrala kao čimbenika koji utječe na promjenu značenjskih strukturnih leksema te kao način ljudskog izražavanja. Godine 1980. dogodio se temeljni preokret u razumijevanju metafore. George Lakoff i Mark Johnson objavili su knjigu *Metaphors we live by* i prema tomu metafore više nisu samo stilsko izražajno sredstvo i značajka

isključivo jezika nego su postale pojavnosti kojima shvaćamo izvanjezični svijet jer su utkane u naše iskustvo, dio su naše svakodnevnice te su raširene i u mišljenju i u umu. U okrilju kognitivne lingvistike u proučavanju metafore fokus se sa riječi i izraza usmjerio na proces mišljenja, odnosno metafora kao figura riječi postaje metafora kao figura misli i shodno tomu Lakoff i Johnson uvode pojam konceptualne metafore i utemeljuju kognitivnu teoriju metafore (Stanojević, 2014: 63, 64).

5. KONCEPTUALNA METAFORA

Oduvijek se smatralo da je metafora dio isključivo jezika. Nije postojalo shvaćanje da je metafora produkt našega uma, svijesti, razmišljanja i življenja sve dok Lakoff i Johnson (1980) nisu u svome djelu *Metaphors we live by* definirali metaforu kao prisutnost ne samo u jeziku nego i u mislima i djelima. Naš konceptualni sustav je metaforičan i ima glavnu ulogu u određivanju stvarnosti s kojom se svakodnevno susrećemo, ali uključuje i maštovito razumijevanje jedne vrste stvari pomoću druge. Utemeljen je na našem dobrom funkcioniranju u našem fizičkom i kulturnom okruženju i na temelju toga se postiže naše razumijevanje. Da bi nastali metaforički jezični izrazi, u konceptualnom sustavu moraju postojati metafore, a to je zapravo i moguće jer ga definira i ustrojava metafora. Postupak ljudskog mišljenja je metaforičan i time se dokazuje da metafora nije samo dio jezika (Lakoff, Johnson, 2015: 5, 171). Konceptualna metafora se prirodno i automatski nalazi u ljudskim mislima, a jezična je metafora dio ljudskog jezika (Lakoff, Johnson, 2015: 216). Metafora je većim dijelom nesvjestan mehanizam pa tako automatski i spontano nastaju primarne metafore koje smo većinom nesvjesno naučili u djetinjstvu. To je razlog zašto čovjek ne može kontrolirati hoće li govoriti ili misliti metaforički jer se to događa nesvjesno (Lakoff, Johnson, 2015: 224). Metafora je, kažu Lakoff i Johnson (2015: 169), maštovita racionalnost jer ona spaja razum koji uključuje posljedicu i zaključivanje i maštu koja se jednim svojim dijelom odnosi na promatranje jedne vrste stvari pomoću druge. One su zaslužne za naše djelovanje i definiranje stvarnosti u svim područjima života. Sve naše radnje poput zacrtavanja ciljeva i preuzimanja obaveza temelje se na svjesnom ili nesvjesnom načinu djelomičnog ustrojavanja vlastitog iskustva (Lakoff, Johnson, 2015: 140).

U teoriji konceptualne metafore pojavljuje se konceptualna motiviranost metafore koja se temelji na čovjekovom fizičkom iskustvu ili ukotvljenju (eng. *embodied*) i koja pokušava otkriti razlog zbog kojeg se stvaraju veze tijekom preslikavanja te odgonetnuti zašto se baš izvorne domene temelje na iskustvu (Werkmann, 2010: 37 prema Stanojević, 2009: 345). Joseph Grady (1999) pokušao je objasniti motiviranost metafore podjelom konceptualne metafore na tri vrste. Primarne su metafore zasnovane na prvim događajima iz našega iskustva, na primjer JAKA ŽELJA JE GLAD. Dvije primarne metafore konceptualnom integracijom čine korelacijsku metaforu.

Konvencionalizirane su, a mjesta su njihovog obitavanja jezici i kultura. Metafore sličnosti manje su konvencionalizirane. Temelje se na sličnosti koja ovisi o govornicima i dvosmjerna je što znači da obje domene mogu biti jednako apstraktne i konkretne (Werkmann, 2010: 38 prema Stanojević, 2009: 346-350).

Lakoff i Johnson (2015: 134) saželi su načine na koje metafore stvaraju sličnosti. Prve su konvencionalne metafore u koje spadaju orijentacijske, ontološke i strukturne i često se temelje na korelacijama iz našega iskustva. Sljedeće su konvencionalne metafore strukturnog tipa koje se mogu temeljiti na sličnostima koje proizlaze iz orijentacijskih i ontoloških metafora. Treće po redu su nove metafore koje su pretežno strukturne i mogu stvoriti sličnosti isto kao i konvencionalne metafore koje su strukturne, odnosno mogu se temeljiti na sličnostima koje proizlaze iz ontoloških i orijentacijskih metafora. Nove metafore odabiru raspon iskustava tako što ta iskustva prikrivaju, ističu i umanjuju, a onda metafora opisuje sličnost između cijelog raspona istaknutih iskustava i nekog drugog raspona iskustava (Lakoff, Johnson, 2015: 134, 135).

U strukturnim metaforama izvorne domene obiluju širokim znanjem o strukturi ciljnih domena, odnosno kognitivna uloga tih metafora je omogućiti shvaćanje ciljne domene kroz strukturu izvorne domene, a to shvaćanje proizlazi iz preslikavanja elemenata između tih dviju domena. Ontološke metafore nemaju sposobnost strukturnih, ali zaslužne su za razumijevanje iracionalnih pojmova i iskustava u obliku omeđenog prostora, stvari ili objekata. Imaju moć zapažanja strukture tamo gdje je gotovo nema. Na primjer UM JE OMEĐENI PROSTOR. Zadaća orijentacijskih metafora je uskladiti skupinu ciljnih koncepata u konceptualnom sustavu i vezane su za temeljne ljudske prostorne odnose. Na primjer DOBRO JE GORE (Werkmann, 2010: 37 prema Kovecses, 2001: 33-36).

Konceptualne su metafore sustavne jer je utvrđeno da postoji određeno slaganje ili podudaranje između strukture apstraktnog područja koje želimo razumjeti i strukture područja pomoću kojeg shvaćamo to područje. Da bi se ta područja spoznala potrebno je zajedničko iskustvo, a metafore koje nastanu gotovo su nesvjesne jer nastaju automatski i raspolažu sa širokim spektrom konvencionalnih jezičnih izraza (Čulić, 2003: 69).

Nekonvencionalne metafore možemo analizirati na temelju odnosa između „izvornih područja konkretnog, fizičkog iskustva iz kojih se vrši preslikavanje na ciljna područja apstraktnih entiteta, mentalnih stanja, emocija i osjećaja“ (Čulić, 2003: 81).

Konceptualne metafore imaju važnu ulogu u razumijevanju, spoznavanju i doživljavanju svega što nas okružuje, a osobito su povezane s kulturom koja, kao izvanjezična stvarnost, ima utjecaj na način na koji što razumijevamo. Koliko različitih kultura toliko različitih iskustava koji uvelike određuju koncept našeg spoznavanja okoline. Na naša iskustva utječe fizička sredina u kojoj se trenutno nalazimo, društveni kontekst koji se odnosi na političke odnose, osobna povijest, kulturalni identitet i različiti interesi. Metafore su slične na konceptualnoj razini, ali do varijacija dolazi upravo zbog međukulturalnih razlika koje su prisutne zbog drugačijih životnih afiniteta (Werkmann, 2010: 39 prema Kovecses, 2005: 34, 231-246). Werkmann (2010: 42) je kulturalnu varijaciju objasnila primjerom konceptualne metafore ŽIVOT JE KOCKA kojom se koriste govornici različitih jezika, ali postoje razlike u doživljavanju i razumijevanju.

Konceptualna metafora ima dvostruki karakter, psiholingvističko i lingvističko gledište. Psiholingvistički pogled na metaforu odnosi se na sintagmatsku sposobnost povezivanja konceptualnih domena koja se uvijek iznova događa u konceptualnim situacijama. Lingvistički pogled na metaforu odnosi se na promatranje konvencionaliziranih metafora kao paradigmatičkih znanja zbog ustaljenosti veza među konceptualnim domenama (Stanojević, 2009: 343).

Metonimija i personifikacija su, također, bitni dijelovi konceptualne metafore.

5.1. Metonimija

Brojni su teoretičari tijekom povijesnih razdoblja zagovarali mišljenje da se naša iskustva i spoznaje zasnivaju na figurativnim shemama mišljenja koje uz metaforu uvrštavaju i metonimiju koja omogućuje da se koristimo jednim entitetom koji je zamjena za drugi (Čulić, 2003: 57, 62). Za razliku od metafore kod koje postoje dva konceptualna područja kod kojih jedno razumijevamo pomoću drugoga, metonimija ima jedno konceptualno područje u kojem se preslikavanje događa unutar jednog istog

područja (Čulić 2003: 63, prema Lakoff i Johnson (1980) i Gibbs (1993)). Dakle, ona ukazuje na našu vještinu da razumijemo jedno iskustveno područje pomoću jednog od njegovih dijelova.

Štrkalj Despot (2020: 4) iznosi nekoliko primjera metonimije u kojima epidemija *zatvara tvornice, zatvara građane u njihove domove, ograničava cestovni i zračni promet*. Takvi su primjeri metonimijski utemeljeni jer se uzrok neke pojave, u ovome slučaju epidemije, koristi kao njezino djelovanje. Navedene radnje nije učinila sama epidemija nego ljudi iz vlade i kriznih stožera.

Za konceptualnu metaforu karakteristično je preslikavanje između dvije nepovezane domene, a za konceptualnu metonimiju karakteristična je mogućnost kod koje jedan konceptualni entitet omogućava umni pristup drugom konceptualnom entitetu koji se nalazi u istoj domeni. Metonimija ima drukčiju ulogu od metafore upravo zato što je dvosmjerna odnosno ima funkciju usmjeravanja i odobrava mentalni pristup (Stanojević, 2014: 16).

Metonimija se, prema Ullmannu, zasniva na otprije poznatim vezama koje govornik stvara između dviju pojavnosti u izvanjezičnom svijetu. Naš je govor ispunjen mnogim metonimijama, a one se odnose na neki DIO KOJI ZAMJENJUJE CJELINU. Na primjer, *Škola je uložila prigovor*. Riječ *škola* ovdje ima metonimijsko motivirano značenje i odnosi se na dio ljudi koji u toj školi radi, a ne na školu kao ustanovu. *Pars pro toto* vrlo je bliska figura metonimiji, a odnosi se upravo na to da se određeni dio neke pojave koristi za imenovanje cijele pojave, a kao primjer Ullmann navodi sintagmu *odljev mozгова* u kojoj se imenica mozak odnosi na sve visoko obrazovane ljude i njome se želi istaknuti da takvi ljudi žele napustiti zemlju (Raffaelli, 2015: 172, 175).

Lakoff i Johnson (1980: 37) tvrde da u našem konceptualnom sustavu postoji još jedan vid metonimijski motiviranoga značenja koji glasi LICE ZA OSOBU i koji kod ljudi budi znatiželju u vezi s izgledom lica drugih ljudi. Nije nam dovoljno vidjeti samo tijelo nego ćemo uvijek radoznalo tražiti izgled lica.

Leksemi kojima se imenuju opće pojavnosti poseban su vid metonimijski motiviranoga značenja. Nastale su prema tvorcima tih pojavnosti (Raffaelli, 2015: 176). Lakoff i Johnson (1980: 40) takav vid nazivaju PROIZVOĐAČ ZA PROIZVOD koji se

zasniva na bezbrižnoj fizičkoj vezi između proizvođača i proizvoda. U pandemiji je nastalo nekoliko cjepiva koji nose ime onoga tko ih je proizveo pa tako imamo nekoliko farmaceutskih tvrtki poput Pfizer, AstraZeneca, Moderna, Johnson & Johnson koje su postale nazivi cjepiva odnosno proizvoda za cijepljenje protiv koronavirusa.

- (1) „Poznato koliko **Moderna i Pfizer štite** starije nakon prve, a koliko nakon druge doze“¹³
- (2) „Mladić (26) s Novog Zelanda umro nakon **cijepljenja Pfizerom**.“¹⁴
- (3) „Švedska prekida **cijepljenje Modernom** ljudi mlađih od 30.“¹⁵
- (4) „U Sloveniji **cijepljenje** ubuduće isključivo **Pfizerom i Modernom**.“¹⁶
- (5) „U Hrvatskoj je žena od 91 godine preminula od tromboembolije tri dana nakon **cijepljenja AstraZenecom**.“¹⁷
- (6) „Mala rusko-talijanska studija tvrdi: **Sputnik V** bolje **štiti** od omikrona od **Pfizera**.“¹⁸
- (7) „**AstraZeneca izaziva** teže reakcije nakon prve doze, a **Pfizer** nakon druge.“¹⁹
- (8) „Evo koliko **AstraZeneca i Pfizer smanjuju** rizik od smrti.“²⁰

¹³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/cijepljenje-modernom-ili-pfizerom-za-94-posto-smanjuje-hospitalizacije-starijih/2273746.aspx> (Datum pristupa: 5. 9. 2024.)

¹⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/mladic-26-s-novog-zelanda-umro-nakon-cijepljenja-pfizerom/2326933.aspx> (14. 7. 2024.)

¹⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svedska-prekida-cijepljenje-modernom-ljudi-mladjih-od-30/2308992.aspx> (5. 9. 2024.)

¹⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-sloveniji-cijepljenje-ubuduće-isključivo-pfizerom-i-modernom/2310102.aspx> (5. 9. 2024.)

¹⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zena-91-primila-astrazenecu-pa-umrla-za-3-dana-kaic-nema-dokaza-da-je-od-cjepiva/2260796.aspx> (5. 9. 2024.)

¹⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/mala-ruskotalijanska-studija-tvrdi-sputnik-v-bolje-stiti-od-omikrona-od-pfizera/2333876.aspx> (9. 9. 2024.)

¹⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/astrazeneca-izaziva-teže-reakcije-nakon-prve-doze-a-pfizer-nakon-drugozasto/2274451.aspx> (9. 9. 2024.)

²⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/engleska-agencija-evo-koliko-astrazeneca-i-pfizer-smanjuju-rizik-od-smrti/2275107.aspx> (9. 9. 2024.)

5.2. Personifikacija

Personificirana konceptualizacija pandemije često je prisutna u medijima. Štrkalj Despot (2020: 4) iznosi nekoliko primjera u kojima epidemija *ruši, dolazi, hara, zahvaća, prijeti, zahtijeva*.

Personifikacija nam omogućava da mnoga iskustva s entitetima koji nisu ljudski možemo shvatiti kroz motivaciju i radnje ljudi. Možemo neljudsko shvatiti i doživjeti kao ljudsko. Personifikacija utječe i na mišljenje o nekom konceptu i na ponašanje prema tom konceptu. Personifikacijama je zajedničko da su produžetak ontoloških metafora koje nam daju mogućnost shvaćanja pojavnosti kroz ljudske aspekte koje razumijevamo kroz vlastite ciljeve, radnje, samokontrolu i inspiracije. Apstraktno možemo objasniti na ljudski način i onda u našem umu to dobiva smisljeno značenje (Lakoff, Johnson, 1980: 33, 34).

U personifikaciji se možemo koristiti vlastitim saznanjima kako bismo razumjeli što apstraktno i neživo, a omogućuje nam, također, shvaćanje mnogih pojava u svijetu pomoću ljudskih osobina, motivacija, djelovanja i ciljeva (Čulić, 2003: 82, 83).

5.3. Preslikavanje, ciljna i izvorna domena

Preslikavanje (eng. *mapping*) u konceptualnoj metafori odnosi se na korespondencije između dviju domena, odnosno povezuju se određeni dijelovi domena (Stanojević, 2009: 341). Postoje izvorna i ciljna domena.

Metafora je neuralna pojava. Sva metaforička preslikavanja fizički se ostvaruju putem neuronskih mapa koje tvore mehanizam zaslužan za aktivaciju senzorno-motoričkog zaključivanja važnoga za apstraktno mišljenje (Lakoff, Johnson, 2015: 224). U preslikavanju metafore može doći do pojave načela nepromjenjivosti koje je jedno od strukturnih načela ograničavanja metafore. Ono ograničava preslikavanje iz izvorne domene u ciljnu, odnosno postoji određeni odnos između domena koji ograničava mapiranja tako da se ne mogu svi dijelovi preslikati iz domene u domenu. Izvorna domena ima određeni raspored koji je u skladu sa strukturom ciljne domene (Werkmann, 2010: 37 prema Stanojević, 2009: 345).

Kovecses je smatrao da postoje središnja preslikavanja u kojima se isti dio iz izvorne domene može preslikavati na nekoliko ciljnih domena. Taj se dio tiče središnjih znanja koja dovode do središnjih preslikavanja, međutim, Stanojević dolazi do pojma djelomičnog preslikavanja jer se iz izvorne domene ne preslikava samo središnje znanje. Svaka izvorna domena u preslikavanjima nosi značenje koje nije nastalo stjecajem okolnosti nego se temelji na središnjem znanju koji je najvažniji dio znanja o nekom konceptu (Werkmann, 2010: 38 prema Stanojević, 2009: 350-353). Lakoff i Johnson tvrde da je preslikavanje jednosmjerno i to uvijek s izvorne domene koja je konkretna i čija je struktura jednostavnija na ciljnu domenu koja je apstraktna. Između izvorne i ciljne domene moraju postojati jasne razlike da bi nastala veza koju kasnije nazivamo konceptualna metafora. Razlike u domenama postižu se tako što one pripadaju dijelovima našega iskustva koje doživljavamo potpuno različito (Šimunović, 2017: 236 prema Stanojević, 2013: 54).

5.4. Preslikavanje konceptualne metafore PANDEMIJA JE RAT

Ovaj je metaforični rat preslika stvarnoga rata. Ratna atmosfera potpuno je preplavila diskurs o pandemiji. Rat i pandemija zajedno predstavljaju izvanrednu situaciju koja je problematična za sve države svijeta i koja iziskuje donošenje odluka na nacionalnoj razini. U zajedničkom kontekstu prisutni su oblici patnje, tuge, boli i straha za vlastiti i tuđi život. U obje situacije možemo dobivati i informacije o broju preminulih. Društvo se dijeli na one koji vjeruju vođama da im je sigurnost građana na prvom mjestu i slijede njihove upute ili zahtjeve i na one koji su sumnjičavi u istinitost situacije. Ratna nam je metafora kognitivno izrazito dostupna jer se između izvorne domene rata i ciljne domene suzbijanja pandemije događa niz drugih preslikavanja (Štrkalj Despot, 2020: 6). Ratna je metafora konvencionalna metafora i tako olakšava kognitivni proces (Štrkalj Despot, Ostroški Anić, 2021: 197).

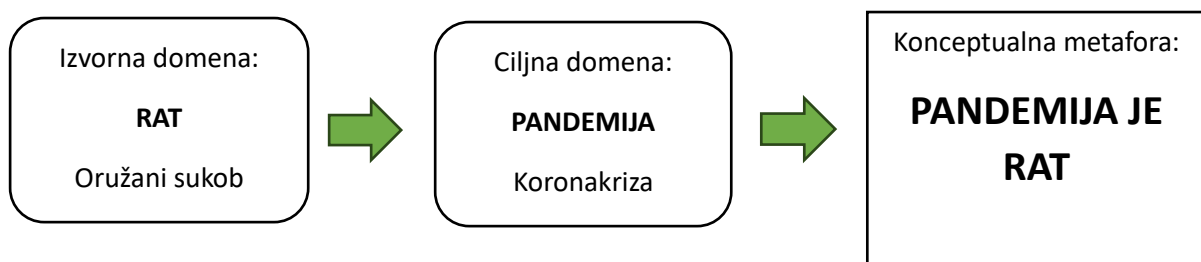
Budući da se pandemija shvaća kao rat jer je uistinu stvarna i ozbiljna prijetnja, ciljni okvir pandemije lako se preslikava na izvorni okvir rata. Kako se u pravom ratu protivnici i pobjednici razlikuju, tako se mogu razlikovati i u metaforičkom ratu. Između okvira pandemije i rata postoje određene korespondencije. Dolazi do mapiranja virusa na neprijatelja, zdravstvenih radnika u vojsku, bolesnih ili mrtvih ljudi u žrtve. Ratni je okvir plodno tlo za mapiranje pa se tako zone bez virusa mapiraju u oslobođena područja u ratu. Mapira se i testiranje virusa u protuobavještajnu službu u ratu. Ratne metafore su međukulturalne i strukturalno se oslanjaju na osnovno znanje koje posjedujemo i koje se može preslikati na različite situacije poput borbe dviju sila. Posjedujemo i određeno iskustvo koje može biti stečeno izravnim sudjelovanjem u stvarnom ratu ili učenjem o ratovima i na taj nam način koncept i kontekst rata mogu biti poznati (Štrkalj Despot, Ostroški Anić, 2021: 178).

Štrkalj Despot i Ostroški Anić (2021: 200) kod metaforičkih preslikavanja ističu zamku smanjenja opsega misli i djelovanja. Metaforička preslikavanja događaju se kod izvorne domene rata i ciljne domene pandemije. Kada se izvorni okvir rata preslikava na ciljni okvir pandemije onda se u fokus stavljaju određeni aspekti ciljnog okvira. Dakle, dolazi do isticanja određenih elemenata u ciljnom okviru. Konceptualne metafore ističu jedan aspekt ciljnog okvira, a onaj drugi, koji nije u skladu s metaforom,

skrivaju. Sveukupno znanje izvornog okvira ne preslikava se na cijeli ciljni okvir, odnosno cjelokupno znanje o ratu ne podudara se potpuno sa znanjem o pandemiji.

Ciljni se okvir pandemije vrlo lako preslikava na izvorni okvir rata jer dijele ključne strukturne odnose, predstavljaju stvarnu prijetnju za život i postoji odgovarajući način odlučivanja tko je pobijedio ili izgubio metaforični rat. Strukturalne korespondencije između okvira rata i pandemije uključuju preslikavanje ili mapiranje virusa na neprijatelja, bolesnih ili preminulih u žrtve i zdravstvenih radnika u vojsku (Štrkalj Despot, Ostroški Anić, 2021: 197 prema Semino, 2021).

Lacković, Šporčić i Baralić (2021: 45) su prema Lakoffu i Johnsonu (1980) prikazali preslikavanje konceptualne metafore RASPRAVA JE RAT. Prema toj shemi možemo prikazati preslikavanje konceptualne metafore PANDEMIJA JE RAT.

Pokazali su kako se neki aspekti značenja rata kao oružanog sukoba prenose iz izvorne domene u ciljnu domenu rasprave kao verbalnog diskursa. Definicijom konceptualne metafore prema Kovecsesu (2016) koja glasi da se konceptualna metafora odnosi na razumijevanje jedne domene iskustva koja je tipično apstraktna u smislu druge domene koja je tipično konkretna, pokušali su objasniti kako je nastala konceptualna metafora RASPRAVA JE RAT. Rat kao oružani sukob je izvorna domena koja se preslikava na ciljnu domenu u kojoj se nalazi rasprava kao verbalni diskurs. Iz toga proizlazi konceptualna metafora RASPRAVA JE RAT u kojoj je rasprava koncept. Na temelju ratnih metafora došli do konceptualne metafore KORONAKRIZA JE RATNO STANJE. To su predočili shemom u kojoj je izvorna domena rat kao oružani sukob, a ciljna domena je koronakriza kao javnozdravstvena kriza.

Povezujući dvije konceptualne domene, izvornu i ciljnu, događa se kognitivni proces u našem umu i nastaje konceptualna metafora. Tijekom pandemije nastala je najočitija konceptualna metafora PANDEMIJA JE RAT jer gotovo svaku bolest

povezujemo s konceptom rata. U našem umu prilikom preslikavanja događa se sljedeće. Primjerice, u pandemiji se oformio krizni stožer čiji su članovi donosili odluke i određivali pravila ponašanja svih građana i funkcioniranja javnih ustanova. Upravo nas je taj krizni stožer podsjetio na zapovjednike u ratu jer i oni određuju načine na koje će se što učiniti, a ujedno očekuju poslušnost drugih. Ta je usporedba moguća jer posjedujemo iskustveno znanje o ratu. Preslikavanje se u našem umu dogodilo u trenutku kad su se karakteristike rata koje su nam poznate iz iskustvenog znanja poistovjetile s karakteristikama pandemije. Po modelu CILJNA DOMENA JE IZVORNA DOMENA dolazimo do konceptualne metafore PANDEMIJA JE RAT. Izvorna domena je rat, ona se temelji na našem iskustvu, možemo je razumjeti kroz osjete i konkretna je, a ciljna je domena pandemija jer ju razumijemo upravo kroz elemente izvorne domene rata. Ciljnu se domenu uvijek nastoji opisati, a to se čini pomoću znanja iz izvorne domene. Dakle, pripisujući svojstva rata pandemiji nastaje skup preslikavanja (eng. *mapping*) pojedinih dijelova domena.

Tablica 1: preslikavanja kod konceptualne metafore **PANDEMIJA JE RAT**

Izvorna domena: RAT	Ciljna domena: PANDEMIJA
RAT	PANDEMIJA
RATNICI	MEDICINSKO OSOBLJE
BITKA/BORBA	SUZBIJANJE VIRUSA/LIJEČENJE
RATIŠTE	BOLNICA
RANJENICI	ZARAŽENI PACIJENTI
ZAPOVJEDNICI	ČLANOVI KRIZNOG STOŽERA
ORUŽJE	CJEPIVO
ZATOČENICI	HOSPITALIZIRANI PACIJENTI/ZARAŽENI U KARANTENI

U tablici možemo vidjeti nekoliko preslikavanja u glavnoj konceptualnoj metafori PANDEMIJA JE RAT. Ratnici su oni koji se nalaze na prvim frontovima, koji borbom pokušavaju sačuvati vlastiti i tuđi život, a jednako tako to čini i medicinsko osoblje koje se u bolnicama bori protiv virusa. U ratu se mogu voditi mnoge bitke, a u pandemiji se

može suzbiti širenje virusa. Ratna borba može se poistovjetiti s liječenjem od virusa. Mjesto na kojem se događaju sve borbe i bitke i mjesto na kojem su u isto vrijeme ranjenici i ratnici nazivamo ratištem. Mjesto na kojem se odvija rat poistovjećujemo s mjestom na kojem se odvija liječenje od virusa, odnosno bolnicom. Oni koji upravljaju okolnostima rata su zapovjednici, a oni koji kontroliraju situaciju pandemije su članovi Kriznog stožera.

Konceptualna metafora PANDEMIJA JE RAT predstavlja preslikavanje koncepta pandemije na područje rata i tako postiže određene korelacije između na primjer medicinskog osoblja i ratnika koji su u borbi za život. Ovom metaforom događa se uspostavljanje strukture našeg razumijevanja pandemije koja je nastala iz strukturiranja naše spoznaje o ratu. Kada razmišljamo o pandemiji u odnosu na ratišta, ranjenike, borbe i zapovjednike, ustvari prenosimo načine zaključivanja iz izvorne domene rata na ciljnu domenu pandemije. Pandemiju uspješno možemo shvatiti ako se koristimo kognitivnim sustavom koji je plodno tlo širokom rasponu struktura.

5.5. Konceptualizacija koronavirusa

Štrkalj Despot (2020: 4) ističe da je točka gledišta veoma važna jer upravo o njoj ovisi konceptualizacija koronavirusa. Postoje dvije perspektive iz kojih možemo promatrati epidemiju. Perspektiva trpitelja predstavlja ljude koji su pasivni u odnosu na epidemiju koja je aktivna i dominantna pa je tako konceptualiziramo kao katastrofu. Jezično se izražava kao *nuklearna katastrofa*, *kuga*, *pošast*, *nepogoda*, *potres* i time dolazimo do izraza poput *prvi val epidemije*, *bukteća epidemija*, *područja zahvaćena epidemijom* i *žarište epidemije*. Tada se javljaju brojne personificirane konceptualizacije i metonimije. Perspektiva ljudi kao aktivnih vršitelja odnosno gledamo li situaciju kroz ono što mi radimo epidemiji, dolazimo do konceptualizacije epidemije kao borbe. Takva se konceptualizacija ostvaruje u okviru rata, a metafora rata ključni je element u konceptualizaciji virusa. U medijima, na globalnoj razini, prevladava konceptualizacija koronavirusa kao neprijatelja, a političari su pandemiju jezično metaforički oblikovali i konceptualizirali kao ratno stanje jer su suzbijanje širenja virusa shvaćali kao borbu protiv nevidljiva neprijatelja.

Izvorna domena:

NEPRIJATELJ

Ciljna domena:

KORONAVIRUS

COVID-19

Konceptualna
metafora:

**KORONAVIRUS
JE NEPRIJATELJ**

6. RATNA METAFORA

Jedna od najistaknutijih metafora u konceptualizaciji pandemije je ratna metafora kojom smo se koristili od prve pojave virusa. Obitavala je u našoj svakodnevnoj komunikaciji i korištena je u brojnim društvenim raspravama koje sežu do medicinske terminologije. Svi su građani bili u ratu protiv virusa. Cijeli je svijet imao jednoga neprijatelja. Novinski članci raspolagali su obiljem ratnih konotacija. Političari, medicinsko osoblje i ostali vodeći svakodnevno su u svojim govorima gledateljima, slušateljima i čitateljima davali do znanja kako je u tijeku bitka. Upozoravali su građane da su oni ti koji imaju najvažniju ulogu u borbi protiv nevidljiva neprijatelja. Doktori su bili vojnici na prvoj crti obrane koji su sav svoj napor usmjeravali na liječenje pacijenata i na smanjenje smrtnosti. Krizni stožer imao je ulogu zapovjedništva u kojemu je nekoliko ljudi donosilo odluku o poduzimanju sljedećih koraka. Jezik i metafore kojima se koristimo utječu na naše razmišljanje, razumijevanje i ponašanje. Zbog različitih metaforičkih uokviravanja, ljudi drugačije shvaćaju vrijeme, emocije i zločin pa je bilo neizbježno da se istraže metafore iz aktualne pandemije koronavirusa i njihova uloga (Štrkalj Despot, Ostroški Anić, 2021).

6.1. Cilj i uloga ratnih metafora

Kada se koristimo ratnom metaforom u javnom diskursu u kontekstu pandemije onda se na ljude želi utjecati zastrašivanjem jer rat sadrži elemente agresije, straha, nemoći, nepredvidljivosti i potlačivanja. Ljudi su, u zemljama u kojima se rat nedavno dogodio, na primjer u Hrvatskoj, mogli ponovo proživjeti neke elemente Domovinskoga rata upravo zato što su se potencirale negativne i štetne konotacije. U počecima pandemije zaraza je postala stigma. Oboljeli su osjećali sram i pojedinci su zbog toga krili svoje zdravstveno stanje, a to je rezultiralo brojnim zaraženima. S jedne strane militarističkim ili ratnim metaforama stvara se ambijent u kojem se ljudi dijele na zaražene i nezaražene, na odgovorne i neodgovorne. Zaražene se smatra neodgovornima jer su, društvo pretpostavlja, prijetnja za sve unatoč teškom oboljenju ili smrtno ugroženome životu. S druge strane, smatra se da su ratne metafore zapravo

korisne jer se ljude priprema na teška vremena pa samim time mogu imati više razumijevanja, suosjećanja i podložni su prihvaćanju strogih zadanih pravila (Lacković, Šporčić, Baralić, 2021).

Cilj uporabe ratnih metafora je jačanje nacionalnoga jedinstva, kolektivne odgovornosti i spremnosti te zajedničko uviđanje svrhe u žrtvovanju vlastitih prioriteta za dobrobit zajedničkoga cilja. Cilj javnih osoba bio je nametnuti osjećaj iznimnosti koji je imao svrhu uvjeriti građane o ozbiljnosti situacije i upozoriti ih na opreznost. Na kraju, cilj je bio uhodati građane u novi način življenja i nošenja sa zarazom. Osjećajem iznimnosti i nametanjem ratnih metafora kako bi se dobio dojam „rata“, namjera je bila prenijeti odgovornost na građane jer im se dalo do znanja da će se virus širiti u odnosu na njihovo ponašanje, djelovanje i poštivanje mjera te da se pandemija može pobijediti isključivo pridržavajući se zadanih pravila (Lacković, Šporčić, Baralić, 2021).

6.2. Raširenost ratnih metafora

Nastavljajući se na Lakoffova i Johnsonova (1980) pitanja o namjeri i ideologiji iza metafora, Lacković, Šporčić i Baralić (2021: 50) postavljaju si slična pitanja o ratnim metaforama i pitaju se zašto su baš te metafore izabrane u medijskom diskursu i koja im je funkcija. Istaknuli su mogućnost da su takve metafore izabrane kako bi oblikovale ljudsko mišljenje i kako bi utjecale na njihovo djelovanje te kako bi uvjerali građane da je dobrobit zajednice ugrožena. Autori se, ipak, zalažu za jedan važniji razlog korištenja ratnih metafora, a to je kako bi se apstraktnija prijetnja objasnila konkretnijom referirajući se na ulogu konceptualne metafore kojom se objašnjavaju novi pojmovi, posebice apstraktni. Kod konceptualne metafore važna je i radnja kojom se udaljavamo od značenja jezika, a oslanjamo se na povijesni, kulturni i politički kontekst koji je važan kod buđenja kolektivnog osjećaja kao na primjer, u Hrvatskoj, Domovinski rat.

Štrkalj Despot i Ostroški Anić (2021: 196, 197) smatraju da ratne metafore imaju snažnu negativnu emocionalnu povezanost sa strahom i tjeskobom i kao takve zauzimaju velik dio ljudskog iskustva. Upravo su zbog svojih iskustvenih, emocionalnih

svojstava široko rasprostranjene. Oslanjaju se na osnovno znanje koje je plodno za daljnja preslikavanja u mnogim situacijama koje uključuju dva protivnika.

Ratne su metafore važan dio ljudskog iskustva, a zadaća im je utjeloviti snažan utjecaj na čovjekovo razmišljanje i djelovanje. Izlaganje takvoj vrsti vokabulara dovodi do promjena dosadašnjih svakidašnjih navika bez propitivanja.

6.3. Povezanost ratnih metafora i bolesti

Od pamtivijeka su bolesti i ratovi imali zajedničke konotacije. Sve ono što se događalo tijekom rata poput siromaštva, zaraze i obolijevanja može se odraziti i na koncept bolesti. Gotovo se sve bolesti konceptualiziraju pomoću ratne metafore jer ona je ključ u razumijevanju i shvaćanju bilo koje bolesti koja se konceptualizira kao rat između neprijateljske vojske koja napada i vojske koja se brani. Bakterije i viruse konceptualiziramo kao neprijatelje, a naša su antitijela vojnici koji se brane (Štrkalj Despot, 2020: 6). Ratne konotacije neizbježne su u kontekstu bolesti. Kada se razbolimo mi smo oni koji se bore protiv bolesti. Poučeni iskustvom o ratu bilo to iz prve ili druge ruke, bolest ćemo shvatiti kao neprijatelja koji nam želi ugroziti zdravlje, a sebe ćemo gledati kao ratnika ili borca koji se odupire njezinoj agresiji. U skladu s konceptualizacijom bolesti kao jedne vrste borbe ili rata, svaku ćemo drugu bolest bila ona blaga ili opasna za život, shvaćati kao bitku koju moramo dobiti. Diskurs obiluje izrazima i metaforama u kontekstu rata i bolesti pa se često može čuti *pobijedio je rak, izgubio je bitku* i *iz borbe izlazi kao pobjednik* (Štrkalj Despot, Ostroški Anić, 2021: 178, 179).

6.4. Ratni koncept i uokviravanje (eng. *framing*)

Lakoff i Johnson (2015: 4) u svojoj knjizi *Metafore koje život znače* objašnjavaju ratni koncept i koncept rasprave na primjeru konceptualne metafore RASPRAVA JE RAT te navode nekoliko izraza u kojima se ta metafora odražava u našem svakodnevnom jeziku. *Pobio je sve moje argumente*, *Oborio sam njegovu tvrdnju* i *Napao je slabe točke moje argumentacije* neki su od izraza, točnije metafora navedenih u knjizi koje se odnose na konceptualnu metaforu RASPRAVA JE RAT. Bitno je naglasiti da o raspravama ne govorimo samo pomoću ratnih konotacija. U raspravi se, kao i u ratu, može uistinu izgubiti ili pobijediti, a sugovornika s kojim vodimo raspravu vidimo kao protivnika ili neprijatelja čije stavove napadamo, a svoje branimo brojnim, unaprijed smišljenim taktikama. Napad, borba, protunapad, obrana i drugi elementi rata čine ustroj rasprave koji odražava borbu riječima jer tijekom raspravljavanja ne dolazi do fizičkog sukoba kao u ratu. Takva konceptualna metafora dio je kulture u našim životima jer ustrojava radnje koje izvodimo kad raspravljamo.

Takvo se iskustvo definira kao prirodna vrsta iskustva koja je djelomično metaforične naravi jer se metaforom opisuje njegovo ustrojstvo. „Rasprava je očit primjer jer da bi se određene aktivnosti govorenja i slušanja doživjele kao rasprava, djelomično je potreban ustroj koji koncept RASPRAVE dobiva od metafore RASPRAVA JE RAT“ (Lakoff, Johnson, 2015: 107).

Lakoff i Johnson (2015: 5) objasnili su situaciju o ustroju diskurzivnog oblika u različitim kulturama. Ako bismo si zamislili kulturu, drugačiju od naše, u kojoj se rasprave ne promatraju pomoću rata, u kojoj nema pobjednika ni gubitnika, u kojoj nema smisla napadati, braniti se, a u kojoj se rasprava smatra plesom, sugovornici izvođačima i cilj je da izvedba bude ugodna, onda bi iskustvo ljudi u raspravi, u takvoj kulturi, bilo potpuno drugačije od našega i, na kraju, takvu raspravu ne bismo doživjeli kao raspravu nego kao nešto sasvim drugo jer je naš diskurzni oblik ustrojen pomoću bitke. To nam je primjer kako metaforički koncept barem djelomično ustrojava ono što činimo i način na koji razumijevamo ono što činimo tijekom rasprave. Rat i rasprava različiti su pojmovi. Prvi označava oružani sukob, a drugi verbalni diskurs i to su različite vrste radnji. Jezik, aktivnost i koncept ustrojeni su metaforički. Naš ustroj diskursa pomoću bitke sasvim je svakodnevnan način vođenja rasprave jer nama je

uobičajeno govoriti o napadanju stavova pa tako nismo svjesni metafora u raspravama zbog konvencionalnih načina na koje govorimo o raspravi. Jezik rasprave nije kićen, nego doslovan zato što ga na taj način poimamo.

Štrkalj Despot i Ostroški Anić (2021: 200) slažu se da ratna konceptualizacija ističe nacionalnu i lokalnu političku dimenziju, a prikriva osobnu razinu i razinu međuetičke suradnje. Politički vođe konceptualizirani su kao generali bitaka koji od svojih ljudi mogu zahtijevati poslušnost, disciplinu, ali i dužnost. Ratne metafore u isto vrijeme skrivaju dimenziju individualne slobode, skepticizma i građanskih prava ističući dimenzije jednodimenzionalnosti, autoritarnosti i kontrole, a skrivajući dimenziju demokracije i slobode govora. Tako stvaraju kolektivni očaj i paniku.

6.4.1. Ratni okvir

Dominacijom ratnog okvira očekuje se potpuna suradnja građana u aktivnoj borbi protiv pandemije. Budući da je ishod borbe nepredvidljiv, ljudi se često osjećaju kao gubitnici. Takvim se okvirom propagira težnja za homogenizacijom građanstva pod jednim vodstvom kako bi se izbjeglo društveno razdvajanje zbog slabljenja otpora i nemogućnosti pobjede neprijatelja (Štrkalj Despot, 2020: 7).

Predstavljanje virusa kao neprijatelja može biti vrlo učinkovito ako se želi postići što manja socijalizacija ljudi (Semino, 2021: 7).

6.4.2. Otpor ratnom uokviravanju/ratnom konceptu

Koliko je god ratni koncept usađen u kolektivnu svijest građana, toliko, ipak, treba imati na umu da pandemija nije rat i ratno stanje već je riječ o metafori. Štrkalj Despot istaknula je javne osobe koje se ne žele koristiti ratnim konceptom. Naš hrvatski predsjednik pokušao se oduprijeti takvom načinu izražavanja govoreći: „Mi nismo u ratu, ratuju ljudi protiv ljudi, ali jesmo u izazovu, krizi.“ Španjolski zdravstveni radnici „Mi nismo vojnici, mi smo zdravstveni radnici. Mi ne pucamo i nemamo tenkove, avione

ili brodove, mi liječimo znanošću. Nema rata, ovo je virusna infekcija. Nemojte se više koristiti riječima rat ili heroji, mi smo profesionalni zdravstveni radnici, samo nam dajte resurse“ (Štrkalj Despot, 2020: 5).

Semino (2021: 52) navodi kako ratne metafore mogu povećati osjećaj krivnje kod pacijenata ako se ne oporave od karcinoma, a to možemo povezati i s oporavkom od zaraze koronavirusom. Uokviravanjem bolesti ratnim metaforama postiže se automatska podjela uloga između medicinskog osoblja i pacijenata koji prihvaćaju svoju ulogu borca koja im može pozitivno utjecati na koncept misli, ali može imati i negativan ishod. Doktorica Rachel Clarke protivi se ratnom uokviravanju bolesti tvrdeći da, nakon viđenih smrti od koronavirusa u bolnici, pacijenti nisu sudionici bitke već su njihova tijela bojna polja koja sistematično zahvaća virus.

Mnogi su se intelektualci i jezikoslovci pobunili protiv korištenja ratnih metaforičkih uokviravanja koronavirusa jer tako ulazimo u začarani krug onoga što činimo i mislimo. Zalažu se za potpunu promjenu ratnoga okvira (eng. *reframing*) smatrajući da ima vrlo opasan učinak na javnost. Promjenom okvira postigao bi se novi pogled na situaciju koronavirusa, a kritičari metafore predlažu neutralnije, mirnije okvire i konceptualizacije poput metafore putovanja, plesa i veslanja. S obzirom na to da su ratne metafore potpuno ukorijenjene u našu kulturu, može se pretpostaviti i zaključiti da neće tako lako doći do uvažavanja prijedloga o drugačijoj konceptualizaciji pandemije (Štrkalj Despot, 2020: 7).

7. COVID-19 I DRUGE METAFORE

Covid-19 se u medijima ne spominje samo u kontekstu rata. Povezujemo ga i sa sportom i s prirodnim katastrofama. Kako bi izbjegli ratne metafore, mnogi su se koristili pojmovima iz sporta. Neizbježne su, također, usporedbe s elementarnim nepogodama poput potresa. U hrvatskim medijima ove metafore nisu zastupljene u istoj mjeri kao i ratne metafore. Njima su se koristili kako bi približili aktivno i pasivno vremensko razdoblje pandemije i koronavirusa kao i mjesta s najviše zaraženih ljudi.

7.1. Sportske metafore

Suparništvo, natjecanje, kontrast gubljenja i pobjeđivanja, pozicija virusa kao protivnika, strpljenje, želja za pobjedom i dokazivanjem samo su neki od elemenata sporta koje možemo povezati s okvirom rata. Izražena militantnost, smrt i borba za život predstavljaju ono što ih razlikuje. Okvir sporta u hrvatskim medijima imao je podokvir nogometa koji je bio riznica izraza za metafore. „Ne znamo u kojoj je fazi naša utakmica, je li pri kraju prvog ili drugog poluvremena, ali spremni smo i na produžetke ako treba. Zahvaljujemo na potporama našem Stožeru, ali mi nismo tim koji igra. Cijeli hrvatski narod je na terenu i igra utakmicu protiv koronavirusa za zdravlje cijele nacije“ (Štrkalj Despot, Ostroški Anić, 2021: 192). Metafora utrke je, također, bila korištena u kontekstu pandemije i virusa pa su tako nastali izrazi *utrka s virusom* ili *utrka s pandemijom* (Štrkalj Despot, 2020: 5).

U našem korpusu naišli smo na nekoliko metaforičkih izraza u okrilju konceptualnih metafora PANDEMIJA JE UTAKMICA i PANDEMIJA JE UTRKA.

(1) „Podsjetimo, načelnik Stožera civilne zaštite Istarske županije Dino Kozlevac ranije tijekom dana kazao je kako je **prvo poluvrijeme** završeno te da su spremni i za **drugo poluvrijeme**, ali i moguće **produžetke**.“²¹

²¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/rotor-na-ulazu-u-pulu-zasvijetlio-plavom-bojom-evo-zasto/2179926.aspx> (28. 7 .2024.)

- (2) „Prošlog petka započela je **utrka između virusa i informacija o njemu** i neko vrijeme su informacije bile brže iako ih gotovo nije bilo.“²²
- (3) „No, prerano je za proglašenje **pobjede**, kažu stručnjaci koji upozoravaju da bi nejednak pristup cjepivu mogao dovesti do pojave novih i smrtonosnijih varijanti virusa.“²³

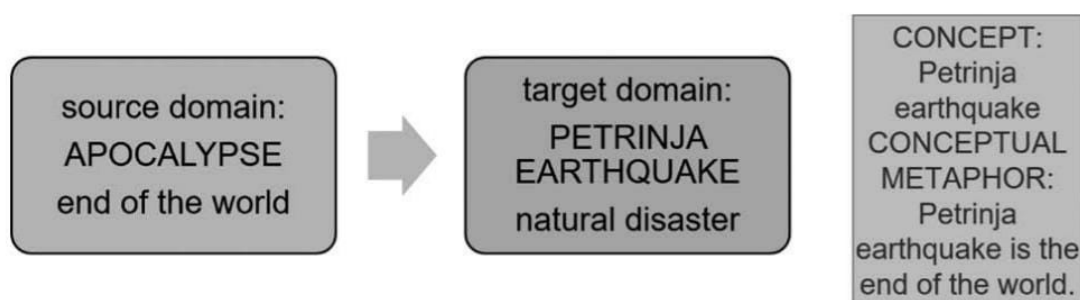
7.2. Metafore katastrofe

Kada je riječ o pandemiji, metafore katastrofe naglašavaju njezinu razornu silu, opasnost, nepredvidljivost, kaotičnost i posljedice tih karakteristika na zdravlje. Izvorna domena KATASTROFA vrlo se lako primjenjuje u kontekstu pandemije jer se pojavljuju koncepti poput *pošasti, kuge, potresa, vatre, epicentra, žarišta, nuklearne katastrofe* i *bukteće pandemije* (Štrkalj Despot, Ostroški Anić, 2021: 191).

Lacković, Šporčić i Baralić (2021: 47, 48) istraživali su metaforične izraze u vezi s potresom i došli su do zaključka da se potres najviše uokviruje kao apokalipsa koja se uspoređuje s konceptima horora, katastrofe i neprijatelja. Apokalipsa predstavlja koncept kojim se poistovjećuje koncept potresa i tako postaje izvorna domena u konceptualnoj metafori.

²² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/omikron-je-misterij-evo-kako-ce-ga-znanost-rijesiti/2322617.aspx> (28. 7. 2024.)

²³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kraj-pandemije-koronavirusa-sve-dok-virus-cirkulira-ne-mozemo-biti-sigurni/2306088.aspx> (28. 7. 2024.)

24

Slika 1

Preslikavanjem izvorne domene kraja svijeta APOKALIPSA na ciljnu domenu prirodne katastrofe PETRINJSKI POTRES uspostavlja se konceptualna metafora PETRINJSKI POTRES JE KRAJ SVIJETA. Iako ova metafora nije plodonosna, cilj je uokviravanja potresa kao apokalipse bio postići suosjećanje, humanost i kolegijalnost s ljudima koje je ta elementarna nepogoda zahvatila (Lacković, Šporčić, Baralić, 2021: 50).

U našem se korpusu moglo pronaći nekoliko primjera metafora katastrofe:

- (1) „Europa je ponovno u **epicentru** pandemije covida-19, upozorila je Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) u petak, dok broj slučajeva zaraze raste širom kontinenta, piše BBC.“²⁵
- (2) „Pandemija novog koronavirusa SARS-CoV-2 koja je poharala svijet ponekad se kolokvijalno uspoređuje s **kugom**.“²⁶
- (3) „Španjolska je uz Italiju najveće europsko **žarište** pandemije koronavirusa, zbog čega se cijela zemlja od 14. ožujka nalazi u karanteni.“²⁷

²⁴ Lacković, S., Šporčić, M., Baralić, M., *War and Apocalypse Metaphors in Media Discourse on the Pandemic and Earthquake in Croatia 2020/2021*, Medijska istraživanja: Znanstveno stručni časopis za novinarstvo i medije, 2021.

²⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/who-europa-je-opet-epicentar-pandemije-moramo-mijenjati-taktiku/2316052.aspx> (29. 7. 2024.)

²⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kuga-je-unistila-feudalizam-a-korona-bi-ga-mogla-vratiti/2214971.aspx> (29. 7. 2024.)

²⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvat-iz-zarista-pandemije-za-index-grozna-su-ta-umiranja-bez-pogreba/2169871.aspx> (29. 7. 2024.)

- (4) „Četvrti **val korone bukti**, imaju gotovo 7000 novozaraženih – sve isto kao i mi – osim jednog.“²⁸
- (5) „Naravno, najveća **prirodna katastrofa** koja je zadesila svijet bila je pandemija koronavirusa, koja je također izbila u siječnju.“²⁹
- (6) „Grad New York je trenutno najveće **žarište** koronavirusa na svijetu i ova pandemija je preko noći uspavala grad koji nikad ne spava.“³⁰
- (7) „Nakon što je koronavirus odnio Lorenza Sanza, legendarnog predsjednika Reala, **pošast** koja hara Španjolskom je, također u 76. godini, ubila i nezaboravnog potpredsjednika Amadora Suareza.“³¹
- (8) „Život u kineskoj pokrajini Hubei, epicentru pandemije koronavirusa, počeo se u srijedu vraćati u normalu nakon dva mjeseca karantene (...).“³²
- (9) „Uvijek je išla **kuga** pa glad pa rat, a korona je moderna **kuga**.“³³
- (10) „Hrvatsku su opustošile dvije **kuge** – korona i korupcija (...).“³⁴

²⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-buducnost-mjera-zapravo-model-1g/2316850.aspx> (29. 7. 2024.)

²⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ova-godina-je-kao-film-katastrofe-a-proslo-je-tek-pola/2195131.aspx> (29. 7. 2024.)

³⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatica-iz-najveceg-zarista-korone-na-svijetu-ovdje-svi-znaju-nekoga-tko-je-zarazen/2176911.aspx> (6. 9. 2024.)

³¹ <https://www.index.hr/sport/clanak/koronavirus-ubio-jos-jednu-legendu-reala/2180726.aspx> (6. 9. 2024.)

³² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/pogledajte-kako-izgleda-zivot-u-epicentru-pandemije-korone-nakon-prekida-karantene/2168956.aspx> (6. 9. 2024.)

³³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beljak-uvijek-je-islakuga-pa-glad-pa-rat-a-korona-je-moderna-kuga/2174016.aspx> (6. 9. 2024.)

³⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/bernardic-hrvatsku-su-opustosile-dvije-kuge-korona-i-korupcija/2188405.aspx> (6. 9. 2024.)

8. ANALIZA RATNIH METAFORA

Za analizu učestalosti ratnih metafora u medijskom diskursu odabrali smo korpus mrežne stranice *Index.hr*. Iščitali smo sto članaka i iz njih izdvojili 317 metaforičkih izraza.

Cilj istraživanja bio je pronaći metafore koje se odnose na okvir rata i provjeriti zastupljenost ranije opisane uloge konceptualne ratne metafore u hrvatskom medijskom diskursu u korpusu *Index.hr*.

Iz ovoga smo korpusa oformili tri glavne konceptualne metafore PANDEMIJA JE RAT, CJEPIVO JE ORUŽJE I VIRUS JE NEPRIJATELJ. Upisujući ključne riječi *koronavirus*, *COVID-19*, *pandemija* i *koronakriza* u tražilicu mrežne stranice *Index.hr* uvidjeli smo bogatstvo ratnih metafora. Čitajući nasumično korpus uočili smo najčešće metaforičke izraze koji se pojavljuju u člancima. Izraze smo izdvojili i pod svaki priložili primjere metafora s kojima smo se susreli.

Ratnim metaforama najčešće su se koristili političari, članovi Kriznog stožera i zdravstveni djelatnici. Kada bi se broj zaraženih građana povećao, reagiralo bi se upotrebom ratnih metafora kako bi pozvali građane u borbu, odnosno kako bi poštovali zadane mjere ponašanja kojima se može smanjiti zaraza i njezine posljedice te u najboljem slučaju proglasiti nestanak virusa. Krajem svibnja i tijekom lipnja 2020., 2021. i 2022. u medijskom je diskursu jenjavala ratna konceptualizacija virusa, a krajem kolovoza 2020. i 2021. ponovo se pojavljivala. U rujnu 2020. i 2021. smatralo se da će zaraza biti sve veća pa je tako i upotreba ratnih metafora kojima se pozivalo građane na poslušnost i odgovornost prema sebi i drugima bila sve veća.

Nakon analize uočili smo da je naš korpus izuzetno plodno tlo ratnih metafora u kontekstu pandemije koronavirusa. Primijetili smo, također, da je uloga ratne metafore zastupljena u izdvojenim primjerima i da im je cilj, uistinu, bio zastrašiti građane i pridobiti njihovu poslušnost.

Tijekom pretraživanja korpusa pokazalo se da su se ratne metafore veoma brzo i obilno udomaćile u hrvatskom diskursu u 2020. i 2021. Postale su gotovo neutralne, odnosno izgubila se granica u doživljavanju metafora kada se govorilo o pandemiji i virusu. U 2022. cijela je pandemijska atmosfera počela jenjavati.

8.1. Konceptualna metafora PANDEMIJA JE RAT

Najčešći metaforički izrazi u konceptualnoj metafori PANDEMIJA JE RAT su *rat* (8), *obuzdavanje/obuzdati* (9), *divljanje/divljati* (4), *trajanje/trajati* (4), *kraj* (12), *početak* (1), *faza* (8), *borba/boriti se/izboriti se* (23), *strategija* (14), *bitka* (10). Metaforički izrazi *borba/boriti se/izboriti se* pokazali su se najčešćima u korpusu za ovu konceptualnu metaforu. Najviše su bili zastupljeni u 2020. godini, a njima su se pretežno koristili političari tijekom povećane zaraze u državi.

8.1.1. Rat

„U svakom **ratu** postoji peta kolona.“³⁵

„Neki od njih upozoravaju da smo u **ratu**, a drugi da bi u njihovim zemljama mogli oboljeti deseci milijuna ljudi.“³⁶

„Također, na naše zdravlje utječe i to što smo prošli **rat**.“³⁷

„Hrvatska je u **ratu** protiv virusa, protiv panike i protiv negativnih društveno-ekonomskih posljedica.“³⁸

„**Rat** protiv covida-19 nije ni izdaleka dobiven.“³⁹

„Odjednom se pojavljuje novi '**rat**' – '**rat**' protiv covida-19.“⁴⁰

„**Rat** protiv korone donijet će nam niz nepotrebnih žrtava.“⁴¹

³⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-spominje-petu-kolonu-u-zdravstvu-evo-sto-lijecnici-kazu-o-nedostatku-opreme/2168975.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ima-li-hrvatska-dovoljno-respiratora-to-ovisi-o-nasem-ponasanju/2166586.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/velika-studija-hrvati-su-psihicki-najteze-stradali-od-korone/2191193.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/neumorno-nas-uvjeravaju-da-je-hrvatska-u-ratu-to-je-opasna-laz/2169607.aspx> (6. 9. 2024.)

³⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/biden-rat-protiv-korone-nije-ni-izdaleka-dobiven/2264848.aspx> (6. 9. 2024.)

⁴⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/pravnici-pisu-za-index-rat-protiv-korone-donijet-ce-nam-niz-nepotrebnih-zrtava/2174536.aspx> (6. 9. 2024.)

⁴¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/pravnici-pisu-za-index-rat-protiv-korone-donijet-ce-nam-niz-nepotrebnih-zrtava/2174536.aspx> (6. 9. 2024.)

„Ali ovo je **rat** koji se ne može voditi tradicionalnim oružjem – dok god ne znamo tko je neprijatelj tako je teško boriti se.“⁴²

8.1.2. Obuzdavanje/obuzdati

„(...) u sprječavanju unosa Covida-19 ili u njegovu **obuzdavanju** kada je već došao.“⁴³

„Ovi nalazi objašnjavaju brzo geografsko širenje SARS-CoV-2 i ukazuju da će **obuzdavanje** ovog virusa biti posebno izazovno, poručuju autori.“⁴⁴

„Kinezi su to učinili i zato su, i samo zato, uspjeli **obuzdati** pandemiju.“⁴⁵

„Ako ćemo se propisanih mjera držati disciplinarno kao Kinezi, već u travnju bismo mogli značajno smanjiti i **obuzdati** širenje Covida-19.“⁴⁶

„Iako je Hrvatska prilično dobro **obuzdala** prvi val pandemije covid-19, naši su građani u njemu psihički više stradali od građana drugih europskih zemalja (...).“⁴⁷

„(...) mjere **obuzdavanja** širenja virusa bitne su i u ovom segmentu jer ako dopustimo da se virus razmaše onda se i proces mutiranja u velikom broju ljudi odvija s puno većom vjerojatnošću.“⁴⁸

„Ova upozorenja mogu se učiniti kao poruke koje bi trebale uozbiljiti i disciplinirati mlade kako bi se **obuzdao** treći val koji je krenuo u Hrvatskoj.“⁴⁹

⁴² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/talijanski-lijecnik-ovo-je-kao-rat-lijecnici-i-sestre-placu-svaki-dan/2166319.aspx> (6. 9. 2024.)

⁴³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-mali-broj-zarazenih-u-hrvatskoj-samo-privid-pricali-smo-s-berosem-o-tome/2166495.aspx> (3. 9. 2024.)

⁴⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-mali-broj-zarazenih-u-hrvatskoj-samo-privid-pricali-smo-s-berosem-o-tome/2166495.aspx> (3. 9. 2024.)

⁴⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ima-li-hrvatska-dovoljno-respiratora-to-ovisi-o-nasem-ponasanju/2166586.aspx> (3. 9. 2024.)

⁴⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ima-li-hrvatska-dovoljno-respiratora-to-ovisi-o-nasem-ponasanju/2166586.aspx> (3. 9. 2024.)

⁴⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/velika-studija-hrvati-su-psihički-najteže-stradali-od-korone/2191193.aspx> (3. 9. 2024.)

⁴⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-do-sada-znamo-o-novom-soju-koronavirusa/2240605.aspx> (4. 9. 2024.)

⁴⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-bolnicama-je-zbog-korone-sve-vise-mladih-ljudi-vise-je-razloga-za-to/2263846.aspx> (4. 9. 2024.)

„(...) koje su tvrdile da su **obuzdale** epidemiju.“⁵⁰

„Pozitivan scenarij, kaže, podrazumijeva **obuzdavanje** pandemije tijekom prvog kvartala sljedeće godine i ulijeva optimizam da bi se ekonomija i društvo mogli vratiti na razine iz 2019. tijekom dvije do tri godine.“⁵¹

8.1.3. Divljanje/divljati

„Tako je bilo čak i kad je pandemija '**divljala**' i diljem svijeta.“⁵²

„Ako epidemija **divlja**, ljeto će je samo malo usporiti.“⁵³

„Pandemija koronavirusa u Europi **divlja**.“⁵⁴

„U Srbiji nakon izbora **divlja** korona.“⁵⁵

8.1.4. Trajanje/trajati

„Zapravo smo u najgorem od svih mogućih svjetova: pandemija i dalje **traje**, HDZ je i dalje na vlasti, kompromitirani Stožer i dalje serijski proizvodi gafove i gluposti, rastrojenih ljudi je sve više.“⁵⁶

„Jedna od velikih nepoznanica također je i **trajanje** imuniteta na virus SARS-CoV-2.“⁵⁷

⁵⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/grubisic-lockdown-nije-rjesenje-podacima-se-manipulira/2240997.aspx> (5. 9. 2024.)

⁵¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kako-ce-izgledati-hrvatska-i-svijet-nakon-korone-ovo-su-najbolji-i-najgori-scenarij/2239455.aspx> (5. 9. 2024.)

⁵² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024)

⁵³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-nam-je-situacija-s-koronom-najgora-na-obali/2262367.aspx> (4. 9. 2024.)

⁵⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/brojke-u-europi-divljaju-pogledajte-stanje-po-zemljama-i-rigorozne-mjere-koje-uvode/2224593.aspx> (6. 9. 2024.)

⁵⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/izbori-usred-epidemije-stvorili-su-velik-problem-u-srbiji-hoce-li-i-kod-nas/2195047.aspx> (6. 9. 2024.)

⁵⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ludilo-koje-je-proizvela-pandemija-nece-nestati-kada-konacno-pobijedimo-virus/2325656.aspx> (24. 8. 2024.)

⁵⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

„Nitko nikada svojem stanovništvu nije poslao poruku *nemojte ići liječniku dok traje covid-19*.“⁵⁸

„Pandemija covida-19 neće **trajati** vječno.“⁵⁹

8.1.5. Kraj

„S time da **kraj** pandemije neće biti kraj hrvatske društvene agonije.“⁶⁰

„Kluge je naglasio da to što je broj slučajeva covida-19 u zemljama kao što su Velika Britanija, Francuska i Italija počeo padati, ne znači da je došao **kraj** pandemije.“⁶¹

„Moram ipak reći da nas je odluka iz Slovenije, koja je prije više od mjesec dana proglasila **kraj** koronavirusa, malo iznenadila.“⁶²

„Zbog varijante delta i izazova s distribucijom cjepiva, nismo tako blizu **kraja** pandemije kao što sam se nadao do sada, priznao je Gates.“⁶³

„Ipak se nadam da se **kraj** konačno nazire.“⁶⁴

„(...) nameće se pitanje može li se **kraj** pandemije stvarno očekivati već u 2022.“⁶⁵

„No, mnogi domaći i strani virolozi smatraju da je u ovoj pandemiji previše nepoznanica da bi se mogla raditi ozbiljna predviđanja **kraja** pandemije.“⁶⁶

⁵⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-vise-ljudi-ubio-lockdown-ili-korona/2210161.aspx> (4. 9. 2024.)

⁵⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svijet-ima-mocno-oruzje-za-završiti-pandemiju-znanstvenici-treba-nam-novi-pristup/2323706.aspx> (5. 9. 2024.)

⁶⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ludilo-koje-je-proizvela-pandemija-nee-nestati-kada-konacno-pobijedimo-virus/2325656.aspx> (24. 8. 2024.)

⁶¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-dijelovima-svijeta-krece-drugi-val-korone/2190604.aspx> (3. 9. 2024.)

⁶² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-ne-slazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

⁶³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hoce-li-pandemija-stvarno-prestati-2022-ovo-su-tri-scenarija/2327539.aspx> (5. 9. 2024.)

⁶⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hoce-li-pandemija-stvarno-prestati-2022-ovo-su-tri-scenarija/2327539.aspx> (5. 9. 2024.)

⁶⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hoce-li-pandemija-stvarno-prestati-2022-ovo-su-tri-scenarija/2327539.aspx> (5. 9. 2024.)

⁶⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hoce-li-pandemija-stvarno-prestati-2022-ovo-su-tri-scenarija/2327539.aspx> (5. 9. 2024.)

„Više od dvije godine kasnije pandemiji se i dalje ne nazire **kraj** (...).“⁶⁷

„Covid-19 nije ni blizu **kraja**.“⁶⁸

„Ali kako bi se ubrzao **kraj**, bezbrojni stručnjaci – uključujući Taylor – pozivaju na novi, globalni pristup, osobito kada su u pitanju cjepiva, liječenje i razmjena informacija.“⁶⁹

„No, koronakriza još je daleko od **kraja** pa se malo tko u ovom trenutku usuđuje prognozirati kada bi mogao krenuti stvarni oporavak.“⁷⁰

„(...) razmišljaju kako izmjeriti **kraj** pandemije i kako nastaviti pratiti koronavirus nakon što postane endemski.“⁷¹

8.1.6. Početak

„Očito je da smo nakon prvih deset dana ograničenja na samom **početku** vala epidemije.“⁷²

8.1.7. Faza

„Sljedeća **faza** je ublažavanje, odnosno da se ljudi koji su bolesni liječe kod kuće i da ne idu na posao ni u škole, dok oni koji imaju teže kliničke slike idu u bolnicu.“⁷³

⁶⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-8-na-svijetu-po-smrti-od-covida-je-li-matijanicev-slucaj-pokazao-zasto/2386379.aspx> (5. 9. 2024.)

⁶⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/who-covid19-ostaje-globalna-izvanredna-situacija/2379425.aspx> (5. 9. 2024.)

⁶⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svijet-ima-mocno-oruzje-za-završiti-pandemiju-znanstvenici-treba-nam-novi-pristup/2323706.aspx> (5. 9. 2024.)

⁷⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/udar-koronakrize-na-hrvatsku-bio-je-brutalan-oporavljat-cemo-se-godinama/2257302.aspx> (5. 9. 2024.)

⁷¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovako-bi-mogao-izgledati-kraj-pandemije/2316731.aspx> (6. 9. 2024.)

⁷² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/francuska-zadrzava-ogranicenja-kretanja-barem-do-15-a-njemacka-do-20-travnja/2169843.aspx> (3. 9. 2024.)

⁷³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

„Ublažavanje je tek zadnja **faza** koja dolazi kada se pomirimo s time da je virus u populaciji i da ga više ne možemo zadržati.“⁷⁴

„Smatra se da ova **faza** bolesti traje oko tjedan dana.“⁷⁵

„U jednoj **fazi** pandemije ljudi su stoga sve što su donijeli iz trgovina prali ili stavljali u svojevrsne karantene, čak i voće i povrće.“⁷⁶

„To je ono što nam preostaje u ovoj **fazi**, u situaciji u kojoj još uvijek nemamo velike razmjere epidemije.“⁷⁷

„U toj **fazi** pandemije nije bilo nikakvih studija koje bi potkrijepile takve procjene odnosa koristi i štete od lockdowna.“⁷⁸

„Hrvatska u ponedjeljak ulazi u novu **fazu** borbe protiv koronavirusa.“⁷⁹

„U ponedjeljak počinje takozvana prva **faza** popuštanja mjera.“⁸⁰

8.1.8. Borba/boriti se/izboriti se

„Za nagli porast slučajeva okrivljuju se i vlade koje usprkos dvogodišnjoj pandemiji nisu napravile dovoljno dobre planove **borbe** protiv virusa.“⁸¹

⁷⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

⁷⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-plivin-sumamed-stvarno-lijek-za-koronavirus/2168212.aspx> (3. 9. 2024.)

⁷⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

⁷⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-ne-slazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

⁷⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-vise-ljudi-ubio-lockdown-ili-korona/2210161.aspx> (3. 9. 2024.)

⁷⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/psihijatar-o-sirenju-koronavirusa-taj-slinavi-joint-kruzi-od-njuskice-donjuskice/2177950.aspx> (6. 9. 2024.)

⁸⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/psihijatar-o-sirenju-koronavirusa-taj-slinavi-joint-kruzi-od-njuskice-donjuskice/2177950.aspx> (6. 9. 2024.)

⁸¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024.)

„Brojna mjesta s najvećim brojem slučajeva zaraze po glavi stanovnika u azijsko-pacifičkoj regiji, ranije su viđena kao mjesta uspješne **borbe** protiv koronavirusa.“⁸²

„Premda se pogrebna poduzeća **bore** s naglom porasti smrtnosti od korone u Južnoj Koreji (...)“⁸³

„Zadatak je većine društva da se **izbori** s oba izazova na korist cijelog društva, što ćemo najbolje postići ako se budemo pridržavali demokratskih vrijednosti i duha tolerancije i solidarnosti.“⁸⁴

„(...) ali sada se **borimo** s virusom o kojem nemamo pojma.“⁸⁵

„U tom će se trenutku imunosni sustav tijela početi **boriti** protiv uzurpatora.“⁸⁶

„Zdravstveni djelatnici diljem svijeta **bore** se s pandemijom koronavirusa, ali i nestašicom potrepština u bolnicama kako broj zaraženih sve više raste.“⁸⁷

„Tvrtka Blitz film i videodistribucija je donirala 750.000 kuna u **borbi** protiv koronavirusa i za one pogođene potresom u Zagrebu.“⁸⁸

„Ne možemo se **boriti** protiv vatre s povezom preko očiju. Ne možemo se **boriti** protiv ove pandemije ako ne znamo tko je zaražen.“⁸⁹

„Aylward ističe da su učinkovite karantene ključne za **borbu** protiv širenja koronavirusa, a one ne mogu funkcionirati bez opsežnog testiranja.“⁹⁰

⁸² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024.)

⁸³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024.)

⁸⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ludilo-koje-je-proizvela-pandemija-nece-nestati-kada-konacno-pobijedimo-virus/2325656.aspx> (24. 8. 2024.)

⁸⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ugledni-psiholozi-objasnili-zasto-ljudi-gomilaju-zalihe-zbog-pandemije-koronavirusa/2165296.aspx> (3. 9. 2024.)

⁸⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-plivin-sumamed-stvarno-lijek-za-koronavirus/2168212.aspx> (3. 9. 2024.)

⁸⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/medicinska-sestra-u-atlanti-kradu-nam-dezinficijense-a-maski-je-sve-manje/2169776.aspx> (3. 9. 2024.)

⁸⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/blitz-donirao-750-tisuca-kuna-za-pogodjene-koronavirusom-i-potresom/2169913.aspx> (3. 9. 2024.)

⁸⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-mali-broj-zarazenih-u-hrvatskoj-samo-privid-pricali-smo-s-berosem-o-tome/2166495.aspx> (3. 9. 2024.)

⁹⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-mali-broj-zarazenih-u-hrvatskoj-samo-privid-pricali-smo-s-berosem-o-tome/2166495.aspx> (3. 9. 2024.)

„Od sada nadalje, **borit** ću se za javno zdravlje.“⁹¹

„Britanski premijer Boris Johnson pozvao je Britance da ostanu kod kuće i najavio strože mjere u **borbi** protiv koronavirusa.“⁹²

„Više od 130 potencijalnih kandidata za cjepivo trenutno se razvija u **borbi** protiv covid-19, kaže WHO.“⁹³

„Dok god ne budemo imali specifičan alat za **borbu** protiv njega, kao što je cjepivo, ne možemo se nadati da je došao kraj.“⁹⁴

„Federalni ministar zdravlja Greg Hunt identificirao je četiri glavna stupa na kojima počiva australska **borba** s covidom-19 (...).“⁹⁵

„Beroš traži da se u **borbu** s koronom uključe učenici i studenti.“⁹⁶

„(...) prilikom da uspjeh u **borbi** s pandemijom pripíše sebi i HDZ-u te da ga monetizira na prijevremenim izborima.“⁹⁷

„Kao opravdanje su naveli da im računala i firewall, koji inače štite od računalnih virusa, hitno trebaju u **borbi** protiv covid-19.“⁹⁸

„Riječka virologinja Vanda Juranić Lisnić s Medicinskog fakulteta u Rijeci kaže da je svijet svakako pokazao da ima znanja potrebna za **borbu** s pandemijom.“⁹⁹

„Stručnjaci pozivaju zemlje da se udruže u **borbi** protiv covid-19, a ne da se razdvoje.“¹⁰⁰

⁹¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/talijanski-kardiolog-koji-se-oporavio-od-koronavirusa-smrt-vreba-najgore-je-nocu/2170056.aspx> (3. 9. 2024.)

⁹² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/boris-johnson-najavio-stroze-mjere-stvari-ce-se-pogorsati/2170060.aspx> (3. 9. 2024.)

⁹³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-nece-stitati-od-zaraze/2190396.aspx> (3. 9. 2024.)

⁹⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-ne-slazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

⁹⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/australija-izlazi-iz-najduzeg-lockdowna-suzbili-su-koronu/2225676.aspx> (4. 9. 2024.)

⁹⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-u-borbi-s-covidom19-trazi-pomoc-ucenika-i-studenata/2227275.aspx> (4. 9. 2024.)

⁹⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/prije-tocno-godinu-dana-korona-je-stigla-u-hrvatsku-sad-imamo-razloga-za-optimizam/2256633.aspx> (4. 9. 2024.)

⁹⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zavod-je-firewall-kupio-bez-natjecaja-kazu-da-im-treba-protiv-virusa-koronavirusa/2268728.aspx> (4. 9. 2024.)

⁹⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hoce-li-pandemija-stvarno-prestati-2022-ovo-su-tri-scenarija/2327539.aspx> (5. 9. 2024.)

¹⁰⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svijet-ima-mocno-oruzje-za-završiti-pandemiju-znanstvenici-treba-nam-novi-pristup/2323706.aspx> (5. 9. 2024.)

„Upozoravaju da je Hrvatska jednostavno previše ovisna o turizmu i pratećim djelatnostima koje se temelje na izravnom ljudskom kontaktu, čije je ograničavanje i sprečavanje u fokusu **borbe** protiv korona pandemije.“¹⁰¹

„Uspjeh **borbe** protiv koronavirusa ovisi o solidarnosti građana i pridržavanju pravila, što je antiteza ratne situacije, u kojoj sva pravila nestaju.“¹⁰²

„(...) a **borba** protiv koronavirusa je **borba** za spašavanje života.“¹⁰³

8.1.9. Strategija

„Za sada izgleda kao da se Kina drži svoje **strategije** nulte epidemije korone i oslanja se na stroge mjere izolacije kako bi stavili porast slučajeva pod kontrolu, piše CNN.“¹⁰⁴

„Ako se virus proširi u populaciji, poduzimat će se daljnji koraci u **strategiji**.“¹⁰⁵

„Njihovo iskustvo sa SARS-om bilo je bolno i stoga su pomno pripremili **strategiju** obrane.“¹⁰⁶

„Gledali smo također što rade Francuska, Velika Britanija, Svjetska zdravstvena organizacija, Europski centar za kontrolu i prevenciju bolesti i na temelju svega toga stvarali smo svoju **strategiju**.“¹⁰⁷

¹⁰¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/plenkovic-se-hvali-prognozama-rasta-ek-ali-male-su-sanse-da-ce-se-one-ostvariti/2253760.aspx> (5. 9. 2024.)

¹⁰² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/neumorno-nas-uvjeravaju-da-je-hrvatska-u-ratu-to-je-opasna-laz/2169607.aspx> (6. 9. 2024.)

¹⁰³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/neumorno-nas-uvjeravaju-da-je-hrvatska-u-ratu-to-je-opasna-laz/2169607.aspx> (6. 9. 2024.)

¹⁰⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024.)

¹⁰⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁰⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁰⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

„U slučaju bilo kojeg od ovih nepovoljnih razvoja daljnjih događaja, koji su svi nažalost mogući, iako ne i vjerojatni, bila bi nam potrebna sasvim nova **strategija** zaštite.“¹⁰⁸

„Beroš je za Indeks objasnio **strategiju** kojom se naši stručnjaci planiraju **boriti** s pandemijom.“¹⁰⁹

„Široko testiranje na covid-19 kao dio **strategije** izlaska iz potpunog lockdowna i života u novoj normalnosti s virusom preporučuju sve poznatije svjetske organizacije (...).“¹¹⁰

„Ključno pitanje iza svake **strategije** za ublažavanje ograničenja kretanja te ponovnog otvaranja gospodarskih aktivnosti jest kako izbjeći novo širenje virusa SARS-CoV-2 (...).“¹¹¹

„A **strategije** testiranja ključne su za postizanje toga.“¹¹²

„Prizori i podaci iz tada najpogođenijih žarišta, Kine i Italije, dali su dodatan obol određivanju **strategija** prema krizi.“¹¹³

„**Strategije** kontrole covid-19 značajno se razlikuju od zemlje do zemlje ovisno o njihovim različitim specifičnostima – geografiji, demografiji, zdravstvenom sustavu, običajima i sl.“¹¹⁴

„Jedna od ključnih stvari u kreiranju **strategije** borbe protiv covid-19 i određivanju potrebnih epidemioloških mjera u tu svrhu jest jasno identificiranje mjesta i situacija koje su najrizičnije jer predstavljaju mogućnost za masovno širenje virusa.“¹¹⁵

„Govoreći o **strategiji** obrane kazao je da je ona bila razrađena u pet faza.“¹¹⁶

¹⁰⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁰⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ima-li-hrvatska-dovoljno-respiratora-to-ovisi-o-nasem-ponasanju/2166586.aspx> (3. 9. 2024.)

¹¹⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-radi-puno-manje-testova-na-koronu-od-drugih-zemalja-to-je-ozbiljan-problem/2192904.aspx> (3. 9. 2024.)

¹¹¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-radi-puno-manje-testova-na-koronu-od-drugih-zemalja-to-je-ozbiljan-problem/2192904.aspx> (3. 9. 2024.)

¹¹² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-radi-puno-manje-testova-na-koronu-od-drugih-zemalja-to-je-ozbiljan-problem/2192904.aspx> (3. 9. 2024.)

¹¹³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-vise-ljudi-ubio-lockdown-ili-korona/2210161.aspx> (3. 9. 2024.)

¹¹⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/australija-izlazi-iz-najduzeg-lockdowna-suzbili-su-koronu/2225676.aspx> (4. 9. 2024.)

¹¹⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/velika-studija-otkrila-gdje-se-korona-najvise-siri-no-nudi-i-rjesenja/2229914.aspx> (4. 9. 2024.)

¹¹⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-postali-smo-malo-prekomotni/2189176.aspx> (6. 9. 2024.)

„Kazao je kako se **strategija** Stožera mijenjala, da su prvo mislili u svakoj bolnici oformiti odjel za koronu, no da su onda na primjeru iz Italije shvatili da tako koronavirus ulazi u sve zdravstvene ustanove te su promijenili **strategiju**.“¹¹⁷

8.1.10. **Bitka**

„(...) jer je to sve zapravo jedna velika **bitka** – **bitka** s bolešću i **bitka** s mentalnim stanjem.“¹¹⁸

„Ja sam samo vojnik u ovoj **bitki**.“¹¹⁹

„Beroš misli da je prva **bitka** dobivena zbog odgovornog medijskog izvještavanja i postupanja države.“¹²⁰

„No to je specifičan trenutak, uvijek se kaže da je lako biti general poslije **bitke**, rekao je Beroš.“¹²¹

„Ministar branitelja Tomo Medved izjavio je u ponedjeljak da je **bitka** protiv koronavirusa prioritet vlade te da sve službe ulažu iznimne napore.“¹²²

„Moram ponoviti da će se **bitka** protiv koronavirusa u ovoj fazi voditi načelima medicine nekih ranijih stoljeća, a to je odvajati bolesne i zdrave.“¹²³

„**Bitka** protiv virusa može se dobiti isključivo pridržavanjem pravila struke.“¹²⁴

¹¹⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-postali-smo-malo-prekomotni/2189176.aspx> (6. 9. 2024.)

¹¹⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/velika-studija-hrvati-su-psihicki-najteze-stradali-od-korone/2191193.aspx> (3. 9. 2024.)

¹¹⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-virus-ne-bira-ulazi-nam-u-zdravstveni-sustav/2169078.aspx> (6. 9. 2024.)

¹²⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-dobivena-prva-bitka-s-koronavirusom/2161095.aspx> (6. 9. 2024.)

¹²¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-postali-smo-malo-prekomotni/2189176.aspx> (6. 9. 2024.)

¹²² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/medved-bitka-protiv-koronavirusa-je-prioritet/2165590.aspx> (6. 9. 2024.)

¹²³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/plenkovic-sada-se-protiv-koronavirusa-mozemo-boriti-samo-medicinom-ranijih-stoljeca/2171779.aspx> (6. 9. 2024.)

¹²⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/lijevnicka-komora-premalo-testiramo-na-koronavirus-to-se-mora-povecati/2168695.aspx> (6. 9. 2024.)

„Talijani bi se trebali pripremiti na dugačku **bitku** protiv koronavirusa, rekao je visoki zdravstveni dužnosnik, pozivajući na ustrajnost u mjerama socijalne distance.“¹²⁵

„**Bitka** protiv koronavirusa svake godine mogla bi u budućnosti izgledati poput godišnje borbe protiv gripe.“¹²⁶

„Bio sam zabrinut što je u najgorem trenutku **bitke** general bio odsutan.“¹²⁷

¹²⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/talijani-upozoravaju-da-bitka-protiv-virusa-jos-nije-dobivena/2172142.aspx> (6. 9. 2024.)

¹²⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovako-bi-mogao-izgledati-kraj-pandemije/2316731.aspx> (6. 9. 2024.)

¹²⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/trump-je-odavno-izgubio-interes-za-pandemiju-koja-je-pokosila-ameriku/2240972.aspx> (6. 9. 2024.)

8.2. Konceptualna metafora CJEPIVO JE ORUŽJE

U ovoj konceptualnoj metafori prisutni su metaforički izrazi poput *primiti* (4), *protivljenje/protiv* (13), *proizvodnja/proizvesti/razviti* (19), *arsenal* (1). Najviše zastupljenih metaforičkih izraza bilo je vezano za razvoj i proizvodnju cjepiva protiv koronavirusa.

8.2.1. *Primiti*

„Prema podacima kineske Nacionalne zdravstvene komisije (NHC), oko 40 milijuna Kineza starijih od 60 godina nije **primilo** cjepivo.“¹²⁸

„Od onih starijih od 80 godina, manje od 20 posto **primilo** je booster, unatoč tome što je SZO prošle godine rekao da sve starije osobe trebaju primiti tri doze cjepiva za potpunu zaštitu.“¹²⁹

„Jedna od mojih kćeri već je **primila** cjepivo. (...), kazao je Putin.“¹³⁰

„Ona su sva vrlo učinkovita, međutim, učinak je najveći nekoliko tjedana nakon **primanja** druge doze.“¹³¹

8.2.2. *Protivljenje/protiv*

„Proizvođač cjepiva Moderna uskoro bi mogla izaći na tržište s cjepivom koje bi se koristilo **protiv** omikron varijante koronavirusa.“¹³²

¹²⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024.)

¹²⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024.)

¹³⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/najveci-problem-putinovog-cjepiva-kljucna-fazna-testiranja-provest-ce-se-na-narodu/2204472.aspx> (3. 9. 2024.)

¹³¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/koliko-smo-sigurni-sto-mozemo-a-sto-ne-nakon-cijepljenja/2265600.aspx> (4. 9. 2024.)

¹³² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/moderna-razvija-cjepivo-protiv-omikrona/2327154.aspx>

„U razvoju imamo niz novih cjepiva, primjerice **protiv** gripe ili virusa koji uzrokuje respiratornu bolest koja je smrtonosna kod starijih osoba i male djece, rekao je Bancel.“¹³³

„Također treba istaknuti da za djelovanje svakoga od njih **protiv** Covida-19 ima još manje dokaza, a to posebno vrijedi za njihovo uzimanje kao prevencije.“¹³⁴

„To je sasvim legitiman znanstveni interes, štoviše, da je takvog interesa bilo i više, možda bismo već imali i neki oblik cjepiva **protiv** korone.“¹³⁵

„(...) profesor na Imperial Collegeu Londonu koji sudjeluje u razvijanju jednog od kandidata za cjepivo **protiv** koronavirusa.“¹³⁶

„Cjepiva su među najefikasnijim oružjem **protiv** zaraznih bolesti i sprečavaju do tri milijuna smrtnih slučajeva godišnje, prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO).“¹³⁷

„Razine antitijela **protiv** virusa nisu bile tako visoke u zaštitnim cjepivima, dodao je.“¹³⁸

„Faucijev Institut udružio je snage s kompanijom Moderna Inc. u cilju testiranja cjepiva **protiv** koronavirusa čiji je primarni cilj pokazati da njihovo cjepivo sprečava razvoj simptoma kod ljudi.“¹³⁹

„Ruski predsjednik Vladimir Putin u utorak je objavio da je u njegovoj zemlji registrirano prvo cjepivo **protiv** covid-19 na svijetu.“¹⁴⁰

¹³³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/moderna-razvija-cjepivo-protiv-omikrona/2327154.aspx> (24. 8. 2024.)

¹³⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-plin-sumamed-stvarno-lijek-za-koronavirus/2168212.aspx> (3. 9. 2024.)

¹³⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dva-znanstvenika-tvrde-da-je-korona-stvorena-u-laboratoriju-jesu-li-u-pravu/2189469.aspx> (3. 9. 2024.)

¹³⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-nece-stitati-od-zaraze/2190396.aspx> (3. 9. 2024.)

¹³⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-nece-stitati-od-zaraze/2190396.aspx> (3. 9. 2024.)

¹³⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-nece-stitati-od-zaraze/2190396.aspx> (3. 9. 2024.)

¹³⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-nece-stitati-od-zaraze/2190396.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁴⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/najveci-problem-putinovog-cjepiva-kljucna-fazna-testiranja-provest-ce-se-na-narodu/2204472.aspx> (3. 9. 2024.)

„Najčešće neugodne nuspojave cjepiva **protiv** covida-19 slične su kao kod drugih cjepiva (...).“¹⁴¹

„S pokretanjem kampanje masovnog cijepjenja **protiv** covida-19 sve je više onih koji postavljaju pitanje jesu li cjepiva, razvijena u manje od godinu dana, učinkovita i sigurna.“¹⁴²

„Nema sumnje da će u nekom razdoblju svi proizvođači cjepiva **protiv** covida-19 ostvariti određenu financijsku dobit.“¹⁴³

„Plenković je najavio da će cjepivo **protiv** koronavirusa u Hrvatsku doći kada se nabavi na razini EU, tj. u isto vrijeme kad i u drugim zemljama članicama.“¹⁴⁴

8.2.3. Proizvodnja/proizvesti/razviti

„Tvrtka je ove godine napravila između 700 i 800 milijuna doza cjepiva protiv covida-19, a očekuje se da će **proizvesti** veći broj 2022., čime će se **proizvodnja** povećati sa 100 milijuna doza mjesečno na 150.“¹⁴⁵

„Pandemija koronavirusa je u Hrvatskoj **proizvela** razne gadosti, a snimak verbalnog progona bjelovarske liječnice u režiji lokalnih antivaxerskih fanatika svakako je pri vrhu.“¹⁴⁶

¹⁴¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sve-sto-trebate-znati-o-prvim-cjepivima-koja-stizu-u-hrvatsku/2238241.aspx> (4. 9. 2024.)

¹⁴² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/farmakolog-za-index-objasnio-kako-tako-brzo-razvijena-cjepiva-mogu-biti-sigurna/2244084.aspx> (4. 9. 2024.)

¹⁴³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/farmakolog-za-index-objasnio-kako-tako-brzo-razvijena-cjepiva-mogu-biti-sigurna/2244084.aspx> (4. 9. 2024.)

¹⁴⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/plenkovic-stavovi-ljudi-iz-znanstvenog-savjeta-nisu-obvezujuci-za-vladu-i-stozer/2229470.aspx> (6. 9. 2024.)

¹⁴⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/moderna-razvija-cjepivo-protiv-omikrona/2327154.aspx> (24. 8. 2024.)

¹⁴⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ludilo-koje-je-proizvela-pandemija-nece-nestati-kada-konacno-pobijedimo-virus/2325656.aspx> (24. 8. 2024.)

„Znanstvenici neće uspjeti **razviti** cjepivo još dulje vrijeme, godinu ili dvije, a virus će u međuvremenu toliko mutirati da će cjepivo, čak i kada bude otkriveno, trebati prilagođavati mutiranom virusu.“¹⁴⁷

„Da bismo se zaštitili, osobito one najrizičnije, trebat će **razviti** cjepiva.“¹⁴⁸

„Jedan **razvija** kineska firma Sinovac Biotech Ltd., a doveo je do povećanja broja antitijela usmjerenih ka koronavirusu koji uzrokuje covid-19 kod majmuna.“¹⁴⁹

„U svojim pokušajima da se suoče s naglo rastućom prijetnjom, stručnjaci koji **razvijaju** cjepiva okreću se tehnologijama koje se nikad nisu uspješno koristile kod ljudi.“¹⁵⁰

„Jedan drugi kandidat za cjepivo koje se **razvija** na Sveučilištu Oxford koristi inovativan pristup pri kojem se tzv. *covid geni* ubrizgavaju u drugačiji, bezopasni virus.“¹⁵¹

„(...) te da će imati i spremne doze za SAD, koji je potpomogao financiranjem **razvoja** cjepiva.“¹⁵²

„Ako se stvarno promijenio, trebali bismo znati jer u tom slučaju cjepivo koje bude **proizvedeno** u našim krajevima možda neće biti efikasno.“¹⁵³

„Od covid-19 teško se možemo zaštititi jer još uvijek nemamo **razvijena** cjepiva, a mala je nada da će ih biti do kraja godine.“¹⁵⁴

„Kina **razvija** vlastita cjepiva, a nije jasno koliko će ih rano biti voljna dijeliti te hoće li zauzvrat zahtijevati neke političke ustupke.“¹⁵⁵

¹⁴⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-virus-usporava-u-kini-a-sve-brze-se-siri-u-europi/2160450.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁴⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dva-znanstvenika-tvrde-da-je-korona-stvorena-u-laboratoriju-jesu-li-u-pravu/2189469.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁴⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-uce-stiti-od-zaraze/2190396.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁵⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-uce-stiti-od-zaraze/2190396.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁵¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-uce-stiti-od-zaraze/2190396.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁵² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-uce-stiti-od-zaraze/2190396.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁵³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-za-index-objasnio-zasto-smatra-da-je-virus-u-hrvatskoj-oslabilo/2193170.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁵⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-je-covid19-toliko-opasan-ne-samo-zbog-ubojitosti/2195480.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁵⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-rezervirala-velike-zalihe-cjepiva-doznali-smo-nove-detalje/2201744.aspx> (3. 9. 2024.)

„Na **razvoju** cjepiva protiv covida-19 u svijetu trenutno radi više od stotinu timova i kompanija.“¹⁵⁶

„Jedna od novijih metoda koja se koristi u posljednjih par desetljeća, a također je aktualna u borbi protiv covida-19, **razvoj** je cjepiva na temelju mRNA.“¹⁵⁷

„Jedan od važnih razloga zbog kojih se cjepiva ne mogu brže **razviti** je činjenica da se ne mogu testirati na bolesnim ljudima, kao što se mogu lijekovi, već samo na zdravima, što znači da moraju biti apsolutno sigurna.“¹⁵⁸

„Međutim, u trenutnim okolnostima cijeli svijet prati **razvoj** cjepiva protiv covida-19 (...).“¹⁵⁹

„Prva cjepiva koja bi trebala stići u Hrvatsku najvjerojatnije će biti ona koja su **razvili** Pfizer-BioNTech i Moderna.“¹⁶⁰

„Konačno, **proizvodnja** ovih cjepiva lakša je i brža od **proizvodnje** cjepiva utemeljenih na umrtvljenim virusima.“¹⁶¹

„Naš farmakolog ističe da ni **razvoj** cjepiva protiv covida-19 nije krenuo od nule.“¹⁶²

„A virus za to vrijeme neće čekati; **razvijaju** se nove varijante i naš, teškom mukom dobiveni antivirusni arsenal se smanjuje.“¹⁶³

¹⁵⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/najveci-problem-putinovog-cjepiva-kljucna-fazna-testiranja-provest-ce-se-na-narodu/2204472.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁵⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/najveci-problem-putinovog-cjepiva-kljucna-fazna-testiranja-provest-ce-se-na-narodu/2204472.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁵⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/najveci-problem-putinovog-cjepiva-kljucna-fazna-testiranja-provest-ce-se-na-narodu/2204472.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁵⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zaustavljeno-jos-jedno-istrazivanje-cjepiva-kad-se-i-zasto-to-radi/2221557.aspx> (4. 9. 2024.)

¹⁶⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sve-sto-trebate-znati-o-prvim-cjepivima-koja-stizu-u-hrvatsku/2238241.aspx> (4. 9. 2024.)

¹⁶¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sve-sto-trebate-znati-o-prvim-cjepivima-koja-stizu-u-hrvatsku/2238241.aspx> (4. 9. 2024.)

¹⁶² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/farmakolog-za-index-objasnio-kako-tako-brzo-razvijena-cjepiva-mogu-biti-sigurna/2244084.aspx> (4. 9. 2024.)

¹⁶³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hoce-li-pandemija-stvarno-prestat-2022-ovo-su-tri-scenarija/2327539.aspx> (5. 9. 2024.)

8.2.4. Arsenal

„Ako svijet ima **arsenal** koji mu može pomoći u okončanju pandemije, najvažnije oružje u njemu je očito.“¹⁶⁴

8.3. Konceptualna metafora KORONAVIRUS JE NEPRIJATELJ

U ovoj konceptualnoj metafori pronašli smo najčešće metaforičke izraze u korpusu, a to su *smrt/usmrtiti/smrtonosan/smrtnost* (17), *izolacija/izolirati* (1), *širenje/širiti/proširiti* (64), *kontrola/kontrolirati* (19), *slučajevi* (16), *obrana* (10), *otpor* (1), *cirkulacija/cirkulirati* (19), *izvoziti/izvoznik* (2), *kružiti* (3), *zaustavljanje/zaustaviti* (2), *pobijediti* (10), *neprijatelj* (1), *napad/napasti* (5), *ulaziti* (8), *eliminirati* (5), *iskorijeniti* (2). Ova je konceptualna metafora ujedno i najplodnija ratnim metaforama i izrazima. Metaforički izrazi *širenje/širiti/proširiti* prednjače po broju učestalosti u korpusu u usporedbi s izrazima ostalih konceptualnih metafora i njihovih izraza.

8.3.1. Smrt/usmrtiti/smrtonosan/smrtnost

„I Južna Koreja i Novi Zeland imaju visoku stopu cijepljenih, a najvažnije je da su cijepili svoje starije osobe, koje su najosjetljivije na teške bolesti i **smrt** od virusa.“¹⁶⁵

„Uzrokovao je milijune **smrti** i ogolio nejednakosti u pristupu skrbi i lijekovima.“¹⁶⁶

„Brojni stručnjaci, uključujući i čelne ljude WHO-a, uporno ponavljaju da je novi koronavirus opasniji od gripe jer je i zarazniji i **smrtonosniji**.“¹⁶⁷

¹⁶⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svijet-ima-mocno-oruzje-za-zavrsiti-pandemiju-znanstvenici-treba-nam-novi-pristup/2323706.aspx> (5. 9. 2024.)

¹⁶⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024.)

¹⁶⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/who-krecu-pregovori-o-globalnom-sporazumu-za-regulaciju-borbe-protiv-pandemija/2418942.aspx> (24. 8. 2024.)

¹⁶⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

„Trenutno je zaraznost i **smrtnost** virusa veća nego kod gripe.“¹⁶⁸

„Kada se već govori o **smrtnosti**, zanimljivo je da u poricatijskoj priči nitko ne iznosi brojke koje bi pokazale koliko bi ljudi trebalo prolaziti ispod radara da bi Covid-19 bio jednako **smrtonosan** kao gripa.“¹⁶⁹

„Što se tiče male **smrtnosti**, ne znamo točno zašto je takav slučaj, no postoji nekoliko faktora.“¹⁷⁰

„Tada će takvi testovi trebati za praćenje i testiranje s ciljem smanjenja **smrtnosti**.“¹⁷¹

„Mjerilo se i brojilo sve i svašta, a osobito **smrtnost** (...).“¹⁷²

„Od početka pandemije najviše pozornosti posvećivalo se **smrtnosti** od covid-19.“¹⁷³

„Europske zemlje trebale bi se pripremiti za **smrtonosni** drugi val koronavirusnih infekcija jer pandemija nije gotova (...).“¹⁷⁴

„Ovo je za sada jedini lijek koji se pokazalo da značajno smanjuje **smrtnost**.“¹⁷⁵

„Oni su nerijetko bili u velikom strahu jer su čuli da **smrt** od covid-19 može doći iznenada.“¹⁷⁶

„I dalje je **smrtonosan**, a većina ljudi mu je i dalje podložna.“¹⁷⁷

¹⁶⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁶⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/postoji-dobar-razlog-zasto-who-dize-takvu-uzbunu-oko-koronavirusa/2162993.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁷⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sef-njemacke-agencije-za-kontrolu-i-suzbijanje-bolesti-tek-smo-na-pocetku-epidemije/2168780.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁷¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-mali-broj-zarazenih-u-hrvatskoj-samo-privid-pricali-smo-s-berosem-o-tome/2166495.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁷² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁷³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁷⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-dijelovima-svijeta-krece-drugi-val-korone/2190604.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁷⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/cini-se-da-konacno-imamo-ucinkovit-lijek-za-covid19/2191159.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁷⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/velika-studija-hrvati-su-psihicki-najteze-stradali-od-korone/2191193.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁷⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ako-ste-mislili-da-korona-slabi-u-svijetu-varate-se-broj-novih-raste-najbrze-dosad/2192731.aspx> (3. 9. 2024.)

„**Smrtnost** bi nam se mogla pogoršati ako se mladi koji su se zarazili na partijanju tijekom odmora vrate u svoje obitelji i zaraze starije.“¹⁷⁸

„Budući da je taj soj u porastu u mnogim zemljama, znači da i tamo možemo očekivati povećanu **smrtnost**.“¹⁷⁹

„(...) što je države potaknulo na akciju protiv **smrtonosne** bolesti koja se proširila planetom.“¹⁸⁰

„Što se tiče cijepljenja protiv covida, Plenković je istaknuo da je koronavirus **smrtonosan** te da mu je teško pomisliti da netko misli da nemamo problem.“¹⁸¹

8.3.2. Izolacija/izolirati

„Milijuni ljudi u Kini nalaze se u **izolaciji** zbog koronavirusa, a mrtvačnice u Hong Kongu preplavljene su preminulima.“¹⁸²

8.3.3. Širenje/širiti/proširiti

„Veći dio pandemije ta su mjesta smatrana uspješnima kada se radi u sprječavanju **širenja** koronavirusa jer su stroge mjere pomogle da se izbjegne velik broj slučajeva, što vrijedi i za smrtne slučajeve.“¹⁸³

¹⁷⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/velika-analiza-epidemije-od-sjajnih-uspjeha-do-crvenih-lista/2206619.aspx> (3. 9. 2024.)

¹⁷⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/britanski-soj-sve-se-vise-siri-hrvatskom-novi-rad-pokazuje-da-je-55-smrtonosniji/2261986.aspx> (4. 9. 2024.)

¹⁸⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/who-je-na-danasnji-dan-covid-proglasio-pandemijom-frustrirani-su-zbog-obilježavanja/2346467.aspx> (4. 9. 2024.)

¹⁸¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/plenkovic-korona-nas-je-kostala-34-milijarde-kuna-to-cemo-na-kraju-svi-platiti/2288812.aspx> (5. 9. 2024.)

¹⁸² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024.)

¹⁸³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024.)

„Koronavirus SARS-CoV-2 posljednjih se dana brže **širi** izvan Kine nego u Kini, iz koje je došao.“¹⁸⁴

„Virus nije stalno okružen istim uvjetima za **širenje**. Njegov rezervoar za **širenje** se smanjuje, a on postaje sve izoliraniji ljudima sa stečenim imunitetom.“¹⁸⁵

„Virus će se **proširiti** svijetom, postat pandemija i s vremenom zaraziti milijarde, slično kao što gripa svake godine zarazi oko milijardu ljudi.“¹⁸⁶

„Suočene s dramatičnim **širenjem** koronavirusa po Italiji vlasti u toj zemlji najavile su da će od četvrtka do sredine ožujka zatvoriti sve škole i fakultete, ne samo one u najpogođenijim regijama.“¹⁸⁷

„(...) kaže da je Italija imala nesreću da se bolest **proširila** po bolnicama.“¹⁸⁸

„On je virus **proširio** u bolnicu u tom gradu.“¹⁸⁹

„On je na skijanju mogao zaraziti nekoga tko je virus kasnije mogao **proširiti** po Europi.“¹⁹⁰

„Podcijenio se rizik **širenja** epidemije.“¹⁹¹

„Kina je strogim mjerama uspjela obuzdati naglo **širenje** koronavirusa.“¹⁹²

„Dok se Kina oprezno vraća normalnijem funkcioniranju, **širenje** Covida-19 u ostatku svijeta nastavlja ubrzano rasti, osobito u Italiji.“¹⁹³

¹⁸⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-virus-usporava-u-kini-a-sve-brze-se-siri-u-europi/2160450.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁸⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-virus-usporava-u-kini-a-sve-brze-se-siri-u-europi/2160450.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁸⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-virus-usporava-u-kini-a-sve-brze-se-siri-u-europi/2160450.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁸⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/situacija-s-koronavirusom-u-italiji-postaje-dramaticna-zasto-je-doslo-doga/2162150.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁸⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/situacija-s-koronavirusom-u-italiji-postaje-dramaticna-zasto-je-doslo-doga/2162150.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁸⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/situacija-s-koronavirusom-u-italiji-postaje-dramaticna-zasto-je-doslo-doga/2162150.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁹⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/situacija-s-koronavirusom-u-italiji-postaje-dramaticna-zasto-je-doslo-doga/2162150.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁹¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/situacija-s-koronavirusom-u-italiji-postaje-dramaticna-zasto-je-doslo-doga/2162150.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁹² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁹³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

„Za sada se virus na Zapadu **širi** previše brzo.“¹⁹⁴

„(...) tako da svijet danas može vidjeti da Kina ima sposobnost kontrolirati **širenje** virusa te da pacijenti mogu pravovremeno dobiti potrebno liječenje.“¹⁹⁵

„(...) i da bi u slučaju nekontroliranog **širenja** virusa problemi bili višestruko veći.“¹⁹⁶

„(...) kako za vlastito dobro tako i za dobrobit gospodarstva koje bi moglo imati neusporedivo veće štete ako se virus počne nekontrolirano **širiti**.“¹⁹⁷

„U međuvremenu, virus se počeo **širiti** i među općom, tj. izvanbolničkom populacijom.“¹⁹⁸

„Zbog toga broj umrlih od gripe smanjujemo preventivnom zdravstvenom intervencijom, tj. cijepljenjem, a to kod **širenja** COVID-19 ne možemo učiniti.“¹⁹⁹

„Zbog usporenog **širenja** sporije se pojavljuju i novi slučajevi pa ih zdravstveni sustav ima vremena kvalitetno zbrinuti, pogotovo ako zahtijevaju intenzivnu skrb.“²⁰⁰

„Virus sada, **širenjem** kroz ljudsku vrstu, nastavlja mutirati kako bi nam se što brže i bolje prilagodio.“²⁰¹

„Nadalje, virus bi **širenjem** među zaraženim ljudima mogao mutirati i u neki svoj opasniji oblik, kao i u blaži.“²⁰²

„Tada bi se COVID-19 počeo nekontrolirano **širiti** na sasvim nov način.“²⁰³

¹⁹⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁹⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁹⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁹⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/postoji-dobar-razlog-zasto-who-dize-takvu-uzbunu-oko-koronavirusa/2162993.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁹⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (2. 9. 2024.)

¹⁹⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁰⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁰¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁰² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁰³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

„Vrlo je bitno kupovati vrijeme takvim karantenama kako se zdravstveni sustavi ne bi preopteretili te kako bismo dočekali kraj zime i moguće sezonstvo ovoga virusa, koji bi se tada mogao početi **širiti** oslabljeno ili sasvim nestati, barem do iduće zime.“²⁰⁴

„Nekoliko modela učinjenih tijekom proteklih tjedana pokazuju da bi stroga karantena trebala sasvim suzbiti **širenje** ovog koronavirusa unutar tri mjeseca.“²⁰⁵

„Nažalost, mnoge zemlje neće biti u stanju ni približno slijediti primjer Kine i imat će nekontrolirane epidemije ako toplija godišnja doba ne zaustave **širenje** virusa.“²⁰⁶

„Također, virus se općenito **širi** kontaktom i kapljičnim putem.“²⁰⁷

„Ni njegova brzina **širenja** nije iznenađenje jer postoje i znatno infektivniji, kao i znatno manje infektivni respiratorni virusi.“²⁰⁸

„Nakon što smo stekli prve spoznaje o COVID-19, sada se treba koncentrirati na sprječavanje **širenja** virusa u Hrvatskoj (...).“²⁰⁹

„Ukratko, za sada ne znamo dovoljno da bismo bili sigurni ili da bismo očekivali s velikom vjerojatnošću da će toplo i suho vrijeme značajnije suzbiti **širenje** SARS-CoV-2, a osobito nemamo uvjerljivih pokazatelja da će ga zaustaviti.“²¹⁰

„Većina stručnjaka danas se slaže da je najrealniji scenarij, čak i ako virus ima svojstvo sezonalnosti, da će se samo snažnije **proširiti** južnom polutkom te se ponovno vratiti sljedeće sezone.“²¹¹

²⁰⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁰⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁰⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁰⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁰⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁰⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²¹⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svi-se-nadaju-da-ce-toplo-vrijeme-zaustaviti-koronu-hoce-li-zaista-biti-tako/2163877.aspx> (3. 9. 2024.)

²¹¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svi-se-nadaju-da-ce-toplo-vrijeme-zaustaviti-koronu-hoce-li-zaista-biti-tako/2163877.aspx> (3. 9. 2024.)

„Prema jednoj od teorija, to je doba u kojem su ljudi češće na okupu u bliskom kontaktu u zatvorenim prostorima, što virusima olakšava **širenje** kako zrakom, tako i izravnim kontaktima i površinama predmeta.“²¹²

„Naravno, to još ne znači da će se Covid-19 jednako uspješno **širiti** kada na sjevernoj polutki zavlada ljeto.“²¹³

„Jedan od logičnih uzroka dominantnog **širenja** virusa sjevernom polutkom mogao bi biti intenzitet kretanja ljudi.“²¹⁴

„Još ne znam kakvu ulogu imaju djeca u **širenju** virusa.“²¹⁵

„(...) ali i organizacijskom nivou osjetiti trenutačnu društvenu krizu proizašlu **širenjem** COVID-19 virusa u Europi.“²¹⁶

„Dakle potrebno je reći da postoji virus koji se zove COVID-19 koji se brzo **širi** zbog čega pokušavamo sve što možemo da ga u tome spriječimo.“²¹⁷

„Kako znamo da se **širi** preko ruku, kašljanja i kihanja potrebno je posebno paziti na pranje ruku i način na koji kašljemo i kišemo.“²¹⁸

„Poslovi koji prekrše mjere sprječavanja **širenja** koronavirusa mogu biti zatvoreni od pet do 30 dana.“²¹⁹

„Dok su obitelji diljem Europe zatvorene u svojim domovima kako bi se suzbilo **širenje** koronavirusa, strahuje se od porasta obiteljskog nasilja.“²²⁰

²¹² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svi-se-nadaju-da-ce-toplo-vrijeme-zaustaviti-koronu-hoce-li-zaista-bititako/2163877.aspx> (3. 9. 2024.)

²¹³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svi-se-nadaju-da-ce-toplo-vrijeme-zaustaviti-koronu-hoce-li-zaista-bititako/2163877.aspx> (3. 9. 2024.)

²¹⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-se-koronavirus-puno-vise-siri-na-sjeveru-zemlje/2164610.aspx> (3. 9. 2024.)

²¹⁵ <https://www.index.hr/mame/clanak/djeca-manje-obolijevaju-ali-su-prijenosnici-koronavirusa/2164937.aspx> (3. 9. 2024.)

²¹⁶ <https://www.index.hr/mame/clanak/strucnjaci-savjetuju-kako-pruziti-djeci-podrsku-u-periodu-zdravstvene-krize/2165307.aspx> (3. 9. 2024.)

²¹⁷ <https://www.index.hr/mame/clanak/strucnjaci-savjetuju-kako-pruziti-djeci-podrsku-u-periodu-zdravstvene-krize/2165307.aspx> (3. 9. 2024.)

²¹⁸ <https://www.index.hr/mame/clanak/strucnjaci-savjetuju-kako-pruziti-djeci-podrsku-u-periodu-zdravstvene-krize/2165307.aspx> (3. 9. 2024.)

²¹⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/italija-jako-postrojila-kazne-za-one-koji-krse-karantenu/2168760.aspx> (3. 9. 2024.)

²²⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zbog-koronavirusa-se-strahuje-od-porasta-obiteljskog-nasilja/2170037.aspx> (3. 9. 2024.)

„(...) koja je počela ukidati stroge mjere ograničenja uvedene u siječnju kako bi se ograničilo **širenje** epidemije.“²²¹

„Mnogi stručnjaci smatraju da je i Južna Koreja svoje nekontrolirano **širenje** koronavirusa uspjela ukrotiti zahvaljujući testiranjima praćenim karantenama i izolacijama.“²²²

„Nadajmo se da se najcrnji scenarij iz ovog teksta neće dogoditi te da će mjere koje provode naše vlasti zaustaviti **širenje** Covid-19 (...).“²²³

„Primjerice, virus može mutirati i postati manje zarazan ili mu toplije vrijeme može otežavati **širenje**.“²²⁴

„Kolarić kaže da se njome podrazumijeva da treba nastaviti provoditi poznate temeljne preporuke za suzbijanje **širenja** virusa.“²²⁵

„Osim problema teškog iščitavanja uputa i propusta koje onda činimo, pojavio se i problem uloga i odgovornosti uz kontrolu mogućeg **širenja** infekcije covid-19.“²²⁶

„Kako se pandemija covid-19 **širi**, tako se **širi** i naše znanje o toj bolesti i virusu koji je uzrokuje.“²²⁷

„Još od početka pandemije bilo je jasno da se covid-19 **širi** prilično brzo (...).“²²⁸

„Još za **širenja** covid-19 u Kini bilo je jasno da ta bolest ne napada jednako teško oba spola.“²²⁹

²²¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/45-novozarazenih-u-kini-samo-jedan-slucaj-lokalne-transmisije/2170052.aspx> (3. 9. 2024.)

²²² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-mali-broj-zarazenih-u-hrvatskoj-samo-privid-pricali-smo-s-berosem-o-tome/2166495.aspx> (3. 9. 2024.)

²²³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ima-li-hrvatska-dovoljno-respiratora-to-ovisi-o-nasem-ponasanju/2166586.aspx> (3. 9. 2024.)

²²⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ima-li-hrvatska-dovoljno-respiratora-to-ovisi-o-nasem-ponasanju/2166586.aspx> (3. 9. 2024.)

²²⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-i-dalje-imamo-mjere-ako-virus-ne-kruzi-medju-ljudima/2186402.aspx> (3. 9. 2024.)

²²⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-i-dalje-imamo-mjere-ako-virus-ne-kruzi-medju-ljudima/2186402.aspx> (3. 9. 2024.)

²²⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

²²⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

²²⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

„Relativno rano tijekom pandemije postalo je jasno da se virus **širi** kapljično kao i brojne druge respiratorne bolesti.“²³⁰

„Covid-19 već se **širi** bez simptoma, a cjepivo koje sprečava simptome moglo bi stvoriti još više simptoma.“²³¹

„Danas znamo da na **širenje** virusa SARS-CoV-2 utječu klimatski uvjeti (...).“²³²

„To je za očekivati jer u nedostatku cjepiva i lijekova **širenje** virusa uspješno zaustavljaju samo epidemiološke mjere društvenog distanciranja i higijene.“²³³

„Ukratko, novo **širenje** covid-19, koje je stiglo s popuštanjem mjera, pokrenulo je novu kakofoniju informacija i dezinformacija.“²³⁴

„Ipak, još uvijek nam je teško reći nešto ozbiljno, među ostalim i zato što se sada mladi više kreću pa oni trenutno više **šire** virus i više oboljevaju.“²³⁵

„To su sve stvari koje se razmatraju kako bi se spriječilo veće **širenje** a da istovremeno zemlja nastavi funkcionirati.“²³⁶

„Ovo posljednje evidentno je i u Hrvatskoj gdje ponovno ubrzano **širenje** covid-19 šteti turističkoj sezoni, važnoj grani hrvatske privrede.“²³⁷

„Na temelju nekih drugih studija ne može se zaključiti da su škole imale neki veći utjecaj u **širenju** epidemije, (...).“²³⁸

²³⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

²³¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-nece-stitati-od-zaraze/2190396.aspx> (3.9. 2024.)

²³² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-dijelovima-svijeta-krece-drugi-val-korone/2190604.aspx> (3. 9. 2024.)

²³³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-dijelovima-svijeta-krece-drugi-val-korone/2190604.aspx> (3. 9. 2024.)

²³⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-ne-slazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

²³⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-ne-slazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

²³⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-ne-slazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

²³⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-je-covid19-toliko-opasan-ne-samo-zbog-ubojitosti/2195480.aspx> (3. 9. 2024.)

²³⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ako-se-ministar-hitno-ne-trgne-imat-cemo-ozbiljnih-problema-kad-se-otvore-skole/2205329.aspx> (3. 9. 2024.)

„No, u skladu s predviđanjima epidemiologa, zbog nekih propusta, covid-19 počeo se ponovo **širiti**.“²³⁹

„Istovremeno su studije pokazale da se covid-19 posebno uspješno **širi** unutar obitelji.“²⁴⁰

„U okolnostima nekontroliranog **širenja** virusa dijagnoze i terapije izvodile bi se s još jednim dužim odgodama, a covid-19 bi dodatno komplicirao i otežao njihove bolesti i liječenje (...).“²⁴¹

„Covid-19 presložen je problem i kada bismo znali kako efikasno suzbiti njegovo **širenje**, natjecali bismo se za Nobelovu nagradu.“²⁴²

„Međutim, istraživanja također pokazuju da se djeca mogu zaraziti virusom i **širiti** ga, ali je vjerojatnije da će se to dogoditi među starijom djecom.“²⁴³

„Naglo **širenje** novog soja koronavirusa dovelo je do uvođenja strogih mjera na područjima na kojem žive milijuni ljudi (...).“²⁴⁴

„Naime, virusu nije uopće važno što će se događati s domaćinom sve dok se može uspješno **širiti**, odnosno replicirati.“²⁴⁵

„To nas podsjeća da je silno komplicirano riješiti se virusa i da se jako brzo **širi**.“²⁴⁶

8.3.4. Kontrola/kontrolirati

²³⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/velika-analiza-epidemije-od-sjajnih-uspjeha-do-crvenih-lista/2206619.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁴⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/velika-analiza-epidemije-od-sjajnih-uspjeha-do-crvenih-lista/2206619.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁴¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-vise-ljudi-ubio-lockdown-ili-korona/2210161.aspx> (4. 9. 2024.)

²⁴² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/maske-obavezne-na-otvorenom-ako-nema-distance-osim-ako-ste-navijac-reprezentacije/2222160.aspx> (4. 9. 2024.)

²⁴³ <https://www.index.hr/mame/clanak/istrazivanje-otkrilo-zasto-vrtici-i-skole-vjerojatno-nisu-zarista-zaraze-covidom19/2227199.aspx> (4. 9. 2024.)

²⁴⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-do-sada-znamo-o-novom-soju-koronavirusa/2240605.aspx> (4. 9. 2024.)

²⁴⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hoce-li-korona-stvarno-postati-blaza/2325995.aspx> (5. 9. 2024.)

²⁴⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/korona-je-promijenila-trziste-rada-mozda-i-zauvijek/2246131.aspx> (5. 9. 2024.)

„Ludilo koje se generira u društvu neće nestati kada konačno dovedemo covid-19 pod **kontrolu**, samo više neće imati izliku virusa.“²⁴⁷

„Tu zapravo postoji sjajna sinergija svih nas zajedno i za sada je stvar pod **kontrolom**.“²⁴⁸

„Kada bi sve zemlje uspjele **kontrolirati** i eliminirati virus, bio bi to najbolji mogući ishod.“²⁴⁹

„Za sada nemamo ni cjepiva ni efikasnih lijekova kojima bismo mogli **kontrolirati** ovaj virus.“²⁵⁰

„U protivnom nije moguće **kontrolirati** virus s jakim potencijalom za širenje pa će naši životi i naši poslovi stradati još više, što ne želimo.“²⁵¹

„Izgubili smo nekoliko mjeseci vremena i gospodarskog razvoja, međutim uspjeli smo **kontrolirati** izbijanje velike epidemije, a ljudski životi brzo će se vratiti u normalu.“²⁵²

„Ako on bude dobro funkcionirao u većini zemalja, moguće je da njihove epidemije budu **kontrolirane** i ne prijeđu u fazu eksponencijalnog rasta broja slučajeva.“²⁵³

„Kako se ograničenja ublažavaju, važno je da zemlje prepoznaju da će možda biti potrebno ponovno uvoditi mjere fizičkog distanciranja za **kontroliranje** epidemija.“²⁵⁴

²⁴⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ludilo-koje-je-proizvela-pandemija-ence-nestati-kada-konacno-pobijedimo-virus/2325656.aspx> (24. 8. 2024.)

²⁴⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁴⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁵⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁵¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁵² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁵³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁵⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-radi-puno-manje-testova-na-koronu-od-drugih-zemalja-to-je-ozbiljan-problem/2192904.aspx> (3. 9. 2024.)

„Stoga je u svijetu postao popularan koncept poznat kao čekić i ples u kojem se nalet virusa prvo zaustavlja strogim mjerama, a kada se epidemiološka situacija popravi, situacija se nastoji držati pod **kontrolom** unatoč otvaranju društva.“²⁵⁵

„(...) što znači da ga nije lako držati pod **kontrolom** ni pohvatati sve kontakte zaraženih.“²⁵⁶

„U idealnom slučaju virus bi bio pod **kontrolom** kada nam se ne bi širio u populaciji, no mi ga biološki nemamo pod **kontrolom**.“²⁵⁷

„Epidemiološki možemo reći da ga držimo pod **kontrolom**, pri čemu je rad epidemioloških službi presudan.“²⁵⁸

„Ne bih rekla da nemamo **kontrolu** nad virusom, nego da je to obilježje epidemije s kojim se moramo nositi.“²⁵⁹

„Kada bismo vidjeli da je virus buknuo, uvodili bismo sve opsežnije mjere kako bismo ga **kontrolirali**.“²⁶⁰

„Prije svega, zato da se njegovo širenje može staviti pod **kontrolu** kako bi se suzbio prije nego što pokrene velika nova žarišta.“²⁶¹

„(...) od toga kako **kontrolirati** širenje virusa do toga kako napraviti cjepivo.“²⁶²

„Izgubljena je **kontrola** nad epidemijom jer je kontakte postalo nemoguće pratiti.“²⁶³

²⁵⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-neslazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁵⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-neslazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁵⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-neslazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁵⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-neslazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁵⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-neslazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁶⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-neslazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁶¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-hrvatskoj-cemo-vjerojatno-doznati-za-britanski-soj-korone-tek-kada-se-prosiri/2249955.aspx> (4. 9. 2024.)

²⁶² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/znanstvenica-s-rudjera-za-index-mozemo-li-slaviti-kraj-pandemije/2255686.aspx> (4. 9. 2024.)

²⁶³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/prije-tocno-godinu-dana-korona-je-stigla-u-hrvatsku-sad-imamo-razloga-za-optimizam/2256633.aspx> (4. 9. 2024.)

„S druge strane, pokazalo se da su brojne države koje nisu uspješno **kontrolirale** epidemiju svoje zdravstvene sustave dovele na rub kolapsa, a ekonomije u duboku recesiju.“²⁶⁴

„Dok se virus ne stavi pod **kontrolu** neće biti povratka u normalu.“²⁶⁵

8.3.5. Slučajevi

„Situacija s koronom u Aziji nije dobra, što pokazuje i stanje u Južnoj Koreji koja prijavljuje najviše novih **slučajeva** zaraze po glavi stanovnika u svijetu.“²⁶⁶

„Sada smo u fazi kada se javljaju sporadični **slučajevi** koji se tretiraju u bolnicama (...).“²⁶⁷

„(...) za očekivati je da će mnogi blaži **slučajevi** proći ispod radara jer će ljudi simptome zamijeniti za običnu prehladu ili ih uopće neće primijetiti, a posebno ih neće prijaviti.“²⁶⁸

„Naime, zbog takvih zaraženih među stanovništvom se počnu pojavljivati **slučajevi** koje se nikako ne može povezati baš ni s kim od već oboljelih.“²⁶⁹

„Ako se COVID-19 pokaže značajno opasnijim od sezonske gripe, tada bi se doista moglo očekivati milijun smrtnih **slučajeva** diljem svijeta, možda i znatno više.“²⁷⁰

²⁶⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/prije-tocno-godinu-dana-korona-je-stigla-u-hrvatsku-sad-imamo-razloga-za-optimizam/2256633.aspx> (4. 9. 2024.)

²⁶⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kako-ce-izgledati-hrvatska-i-svijet-nakon-korone-ovo-su-najbolji-i-najgori-scenarij/2239455.aspx> (5. 9. 2024.)

²⁶⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/azija-vise-nije-uspjesna-u-borbi-s-koronom-broj-novih-slucajeva-sve-vise-raste/2352067.aspx> (24. 8. 2024.)

²⁶⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁶⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/postoji-dobar-razlog-zasto-who-dize-takvu-uzbunu-oko-koronavirusa/2162993.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁶⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁷⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

„Nadalje, čini se da povišena tjelesna temperatura ne prati druge simptome bolesti u prvim danima, što otežava pronalaženje **slučajeva** kontrolom temperature.“²⁷¹

„U medijima se pisalo i o mogućem povratku virusa nakon preboljele bolesti kod nekih **slučajeva**.“²⁷²

„Zahvaljujući vrlo jasnim simptomima i bez puno blagih **slučajeva**, zaraženi su se mogli pravovremeno identificirati i izolirati.“²⁷³

„Oživljavanje epidemije kasnije se pokazalo povezanim sa **slučajevima** iz prvog vala, što je značilo da su mjere kontrole bile te koje su prvi put zaustavile prijenos, a ne toplo vrijeme.“²⁷⁴

„Oni nikad nisu našli svoj prvi **slučaj**.“²⁷⁵

„Za razliku od SARS-a, on nikada nije potpuno zaustavljen tako da se novi **slučajevi** još uvijek javljaju s vremena na vrijeme.“²⁷⁶

„Singapur je iznova i iznova pogođen uvozom **slučajeva**, no skaču na njih, prate sve **slučajeve**, pronalaze sve kontakte i profesionalno ih izoliraju.“²⁷⁷

„Prošli tjedan Kina je prijavila novi niz **slučajeva** u Peking, nakon više od 50 dana bez **slučajeva** u tom gradu.“²⁷⁸

„Ona je istaknula da je realno očekivati da će biti **slučajeva** i dalje jer svugdje u našem okruženju, bližem i daljem, postoje **slučajevi** covid-19.“²⁷⁹

²⁷¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁷² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁷³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svi-se-nadaju-da-ce-toplo-vrijeme-zaustaviti-koronu-hoce-li-zaista-biti-tako/2163877.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁷⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svi-se-nadaju-da-ce-toplo-vrijeme-zaustaviti-koronu-hoce-li-zaista-biti-tako/2163877.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁷⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ima-li-hrvatska-dovoljno-respiratora-to-ovisi-o-nasem-ponasanju/2166586.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁷⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svi-se-nadaju-da-ce-toplo-vrijeme-zaustaviti-koronu-hoce-li-zaista-biti-tako/2163877.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁷⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-mali-broj-zarazenih-u-hrvatskoj-samo-privid-pricali-smo-s-berosem-o-tome/2166495.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁷⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-dijelovima-svijeta-krece-drugi-val-korone/2190604.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁷⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-dijelovima-svijeta-krece-drugi-val-korone/2190604.aspx> (3. 9. 2024.)

„(...) možemo zaključiti da epidemijska opasnost još nije završila, a u Hrvatskoj trenutno ovisi o importiranju **slučajeva** iz inozemstva.“²⁸⁰

„Većina od 30 potvrđenih **slučajeva** izbijanja zaraze u školama odnosi se na prijenos među osobljem, a samo u dva **slučaja** uočen je prijenos s učenika na učenika.“²⁸¹

8.3.6. Obrana

„To je bila prva faza **obrane**, u kojoj nam je zadatak bio spriječiti unos virusa u Hrvatsku.“²⁸²

„Slali su nam dokumente, a dio svoje **obrane** temeljili smo na njima.“²⁸³

„Druga faza **obrane**, a imamo ih četiri, pet, uvedena je kada je virus već ušao u Hrvatsku.“²⁸⁴

„Kada nemamo baš nikakve druge načine **obrane** od novog virusa, sve što doista možemo jest povući se u zatvorene prostore i onemogućiti virusu skakanje sa zaraženih na zdrave osobe.“²⁸⁵

„Najprije, trenutno je na području cijele Europske unije ustrojen epidemiološki nadzor i *prve linije obrane*.“²⁸⁶

„Međutim, probije li virus prve linije **obrane** i epidemiološki nadzor (...).“²⁸⁷

²⁸⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/u-dijelovima-svijeta-krece-drugi-val-korone/2190604.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁸¹ <https://www.index.hr/mame/clanak/istrazivanje-otkrilo-zasto-vrtici-i-skole-vjerojatno-nisu-zarista-zaraze-covidom19/2227199.aspx> (4. 9. 2024.)

²⁸² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁸³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁸⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁸⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁸⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁸⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

„Takvi čimbenici obrambenog sustava mogli bi imunološkom sustavu dati prednost u **obrani** od virusa te omogućiti učinkovitiji odgovor protutijela koja neutraliziraju virus.“²⁸⁸

„A sluznica je naša prva linija **obrane** protiv virusa.“²⁸⁹

„Najvažnije je u ovom trenutku da smo mi u ovoj fazi **obrane** zaustavili se na pojedinačnim slučajevima.“²⁹⁰

„(...) te kao potporu svim hrabrim djelatnicima na prvoj crti **obrane** od koronavirusa (...).“²⁹¹

8.3.7. Otpor

„Ispričao je i kako su izgledali njegovi pri koraci pri preuzimanju resora i organizaciji **otpora** virusu.“²⁹²

8.3.8. Cirkulacija/cirkulirati

„Ne znamo što će biti sutra, no u ovom trenutku još nema znakova o slobodnoj **cirkulaciji** virusa.“²⁹³

²⁸⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/korona-je-rijetko-opasna-za-djecu-otkriveno-je-za-koju/2211512.aspx> (4. 9. 2024.)

²⁸⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-za-index-objasnio-zasto-smatra-da-je-virus-u-hrvatskoj-oslavio/2193170.aspx> (5. 9. 2024.)

²⁹⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-dobivena-prva-bitka-s-koronavirusom/2161095.aspx> (6. 9. 2024.)

²⁹¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/blitz-donirao-750-tisuca-kuna-za-pogodjene-koronavirusom-i-potresom/2169913.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁹² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

²⁹³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-odlicno-reagirala-na-koronavirus-ovi-ljudi-su-zasluzni-za-to/2160775.aspx> (2. 9. 2024.)

„U najpovoljnijem scenariju, uz to zadržavanje, ovaj bi koronavirus pokazao sezonalnost i polako nestao iz **cirkulacije** s promjenama u prirodi karakterističnima za kasno proljeće i ljeto.“²⁹⁴

„(...) kada bismo možda mogli imati sreće da virus polako prestane **cirkulirati** zbog sezonstva.“²⁹⁵

„U svakom slučaju, postaje sve izglednije da neće prestati **cirkulirati** svijetom.“²⁹⁶

„Takvom metodom testiranja možemo se samo vrtjeti u krug i potvrđivati tezu da nemamo slobodne **cirkulacije** već samo uvezene infekcije.“²⁹⁷

„S jedne strane to je očekivano jer nam Nacionalni stožer već danima predstavlja podatke i šalje poruke prema kojima u Hrvatskoj nema nekontrolirane, slobodne **cirkulacije** virusa u populaciji i ljudi su se, nakon dugotrajnog lockdowna, zaželjeli normalnog života.“²⁹⁸

„Iako se čini da virusa nema, i zaista ga nema u **cirkulaciji**, nema ga zbog toga što se pridržavamo navedenih mjera i zbog toga što za ljetnih mjeseci više boravimo na otvorenom.“²⁹⁹

„Sada kada nemamo **cirkulaciju** virusa, mi bismo najradije živjeli kao što smo živjeli prije.“³⁰⁰

„Poznavatelji problematike javnog zdravstva smatraju da tvrdnja da nemamo **cirkulaciju** virusa ne bi smjela biti opravdanje da se ponašamo kako god želimo.“³⁰¹

²⁹⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁹⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/igor-rudan-ekskluzivno-za-index-20-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-koronavirusu/2163141.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁹⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svi-se-nadaju-da-ce-toplo-vrijeme-zaustaviti-koronu-hoce-li-zaista-biti-tako/2163877.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁹⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-mali-broj-zarazenih-u-hrvatskoj-samo-privid-pricali-smo-s-berosem-o-tome/2166495.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁹⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-i-dalje-imamo-mjere-ako-virus-ne-kruzi-medju-ljudima/2186402.aspx> (3. 9. 2024.)

²⁹⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-i-dalje-imamo-mjere-ako-virus-ne-kruzi-medju-ljudima/2186402.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁰⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-i-dalje-imamo-mjere-ako-virus-ne-kruzi-medju-ljudima/2186402.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁰¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-i-dalje-imamo-mjere-ako-virus-ne-kruzi-medju-ljudima/2186402.aspx> (3. 9. 2024.)

„Još uvijek ne znamo postoji li i koliko ta varijanta **cirkulira**, ni je li genetski različita od ostalih.“³⁰²

„No, sako je stvarno tako, onda se ne bi trebalo ni previše truditi oko zaustavljanja **cirkulacije**.“³⁰³

„Naprotiv, bilo bi dobro da virus **cirkulira**, ako neće uzrokovati teške kliničke slike.“³⁰⁴

„Ako je virus oslabio, treba ga pustiti da **cirkulira**.“³⁰⁵

„Ako bismo morali čekati da se izgradi kolektivni imunitet i spontano prestane **cirkulacija** virusa u populaciji, (...).“³⁰⁶

„No, virolozi su upozoravali da će s velikom količinom virusa u **cirkulaciji** rasti i broj novih varijanti, što se i dogodilo.“³⁰⁷

„Međutim, smanjivanje ukupne količine **cirkulirajućih** virusa u svijetu, kao i velik broj cijepljenih ljudi, trebalo bi polako gasiti epidemiju i smanjivati nastajanje novih varijanti.“³⁰⁸

„Naše je istraživanje osmišljeno kako bi odgovorilo na pitanje koliko dugo je SARS-CoV-2 mogao **cirkulirati** u Kini prije nego što je otkriven.“³⁰⁹

„Upozorava i da smo u ovu godinu ušli s nastavkom **cirkulacije** koronavirusa i ograničenim lockdownom (...).“³¹⁰

³⁰² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁰³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-naslazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁰⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-naslazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁰⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-naslazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁰⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dugo-smo-pricali-s-dva-epidemiologa-i-capakovom-zamjenicom-naslazu-se-u-svemu/2196318.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁰⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/znanstvenica-s-rudjera-za-index-mozemo-li-slaviti-kraj-pandemije/2255686.aspx> (4. 9. 2024.)

³⁰⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/znanstvenica-s-rudjera-za-index-mozemo-li-slaviti-kraj-pandemije/2255686.aspx> (4. 9. 2024.)

³⁰⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/pandemija-korone-zamalo-se-nije-dogodila-pokazala-je-velika-studija/2263780.aspx> (5. 9. 2024.)

³¹⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/plenkovic-se-hvali-prognozama-rasta-ek-ali-male-su-sanse-da-ce-se-one-ostvariti/2253760.aspx> (5. 9. 2024.)

„Dodao je da smo postali malo prekomotni te da bi ipak, dokle god virus **cirkulira** planetom i nalazi se u zemljama u okruženju, trebali biti oprezniji i držati se mjera.“³¹¹

8.3.9. Izvoziti/izvoznik

„Usto je postala i **izvoznik** virusa.“³¹²

„Na karti zračnih linija moguće je vizualno prepoznati gdje se virus najlakše i najbrže mogao **izvesti**.“³¹³

8.3.10. Kružiti

„Nova genetska istraživanja, koja je proveo Galijev tim, pokazala su da je koronavirus, prije nego što je stigao u Italiju, više tjedana **kružio** izvan Kine, najvjerojatnije u Europi.“³¹⁴

„Ako se genom virusa koji **kruži** u našim krajevima ne bude dalje analizirao, nećemo ništa novo ni moći doznati.“³¹⁵

„Taj slinavi joint **kruži** od njuškice do njuškice.“³¹⁶

³¹¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-postali-smo-malo-prekomotni/2189176.aspx> (6. 9. 2024.)

³¹² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/situacija-s-koronavirusom-u-italiji-postaje-dramaticna-zasto-je-doslo-do-toga/2162150.aspx> (2. 9. 2024.)

³¹³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-se-koronavirus-puno-vise-siri-na-sjeveru-zemlje/2164610.aspx> (3. 9. 2024.)

³¹⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/situacija-s-koronavirusom-u-italiji-postaje-dramaticna-zasto-je-doslo-do-toga/2162150.aspx> (2. 9. 2024.)

³¹⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-za-index-objasnio-zasto-smatra-da-je-virus-u-hrvatskoj-oslabio/2193170.aspx> (3. 9. 2024.)

³¹⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/psihijatar-o-sirenju-koronavirusa-taj-slinavi-joint-kruzi-od-njuskice-do-njuskice/2177950.aspx> (6. 9. 2024.)

8.3.11. *Zaustavljanje/zaustaviti*

„(...) pa su lakše mogli slijediti stroge mjere potrebne za **zaustavljanje** virusa.“³¹⁷

„Stroge mjere za **zaustavljanje** virusa ondje su, kao i u sve kineske gradove, uvedene krajem siječnja.“³¹⁸

8.3.12. *Pobijediti*

„Ljudi se trebaju ujediniti kako bi **pobijedili** virus.“³¹⁹

„Iako će krajnji cilj biti cjepivo koje **pobjeđuje** virus(...).“³²⁰

„Danas, vidimo, Hrvatska je **pobijedila** covid-19 i jedna je od najsigurnijih zemalja i za svoje građane i za turiste.“³²¹

„Situacija posljednjih dana jasno pokazuje da tvrdnja o **pobjedi** nad covidom-19 nije istinita, pa ne bi bilo posebno iznenađenje da Facebook ukloni taj oglas zbog dezinformiranja.“³²²

„Najvjerojatnije je objašnjenje da se pojavio u pacijenta s oslabljenim imunitetom koji nije bio u stanju **pobijediti** virus.“³²³

„(...) tako da je premijer Andrej Plenković proglasio da je **pobijedio** koronu (...).“³²⁴

³¹⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

³¹⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

³¹⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/kinez-za-index-objasnio-kako-su-zaustavili-koronavirus-u-gradu-od-12-milijuna/2162431.aspx> (2. 9. 2024.)

³²⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/strucnjaci-tvrde-prva-cjepiva-protiv-koronavirusa-mozda-nece-stitati-od-zaraze/2190396.aspx> (3. 9. 2024.)

³²¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ako-ste-mislili-da-korona-slabi-u-svijetu-varate-se-broj-novih-raste-najbrze-dosad/2192731.aspx> (3. 9. 2024.)

³²² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ako-ste-mislili-da-korona-slabi-u-svijetu-varate-se-broj-novih-raste-najbrze-dosad/2192731.aspx> (3. 9. 2024.)

³²³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-do-sada-znamo-o-novom-soju-koronavirusa/2240605.aspx> (4. 9. 2024.)

³²⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/prije-tocno-godinu-dana-korona-je-stigla-u-hrvatsku-sad-imamo-razloga-za-optimizam/2256633.aspx> (4. 9. 2024.)

„Premijer Andrej Plenković pohvalio se davnog 26. lipnja 2021. da je Hrvatska **pobijedila** koronavirus.“³²⁵

„Velimir Šonje, poznati hrvatski ekonomski analitičar, u intervjuu za Novi list otkrio je što očekuje od Hrvatske u budućnosti i nakon koronakrize, koliki će biti gospodarski rast i kada ćemo **pobijediti** pandemiju.“³²⁶

„Među ostalim, Plenković je u kontekstu loših brojki posljednjih tjedana upitan da komentira svoju izjavu iz lipnja kad je kazao da je vlada **pobijedila** koronavirus.“³²⁷

„Što se tiče **pobjede** nad covidom-19 u prvom poluvremenu ja uz to stojim.“³²⁸

8.3.13. Neprijatelj

„To vrijedi i za svjetskog **neprijatelja** broj 1, virus Covid-19.“³²⁹

„Koronavirus je nevidljivi **neprijatelj**, pa forsirane ratne retorike neizbježno potiče da se počne tražiti vidljivi **neprijatelj** (...).“³³⁰

8.3.14. Napad/napasti

„Virus **napada** ove stanice i počinje ih ubijati – pa se pluća počinju puniti tekućinom što otežava disanje.“³³¹

³²⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/hrvatska-je-8-na-svijetu-po-smrti-od-covida-je-li-matijanicev-slucaj-pokazao-zasto/2386379.aspx> (5. 9. 2024.)

³²⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sonje-zasad-nema-razloga-za-pesimizam/2267867.aspx> (5. 9. 2024.)

³²⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/plenkovic-vlada-je-pobijedila-koronu-u-prvom-poluvremenu-stojim-iza-te-izjave/2239436.aspx> (6. 9. 2024.)

³²⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/plenkovic-vlada-je-pobijedila-koronu-u-prvom-poluvremenu-stojim-iza-te-izjave/2239436.aspx> (6. 9. 2024.)

³²⁹ <https://www.index.hr/auto/clanak/u-kini-predstavljen-suv-u-kojem-su-putnici-sigurni-od-koronavirusa/2163428.aspx> (2. 9. 2024.)

³³⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/neumorno-nas-uvjeravaju-da-je-hrvatska-u-ratu-to-je-opasna-laz/2169607.aspx> (6. 9. 2024.)

³³¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-plivin-sumamed-stvarno-lijek-za-koronavirus/2168212.aspx> (3. 9. 2024.)

„On prije svega **napada** pluća i to relativno često donje dijelove.“³³²

„Sve više istraživanja ukazuju na to da virus ulazi izravno u mozak u kojem **napada** neurone.“³³³

„Studija iste skupine znanstvenika sugerira pak da navedeno brisanje u proteinu S čini protutijela iz krvi ljudi koji su preboljeli covid-19 manje učinkovitima u **napadu** na virus.“³³⁴

„Koronavirus **napada** ljudski sustav za odgovor na stres.“³³⁵

8.3.15. *Ulaziti*

„Na taj način virus također može **ući** u sustav.“³³⁶

„Dakle, pitanje lokalne transmisije nije od te važnosti s obzirom da je sustav podignut neovisno od toga na veću razinu **ulaskom** virusa u zdravstveni sustav.“³³⁷

„To je možda jedan faktor koji doprinosi da manje količine virusa **ulaze** u tijelo pa su s time blaže i kliničke slike.“³³⁸

„(...) je li se virus značajnije proširio i **ušao** u sve dijelove društva, uključujući i bolnice i umirovljeničke domove itd.“³³⁹

³³² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

³³³ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-sada-znamo-o-koroni-a-nismo-znali-prije-par-mjeseci/2186974.aspx> (3. 9. 2024.)

³³⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-do-sada-znamo-o-novom-soju-koronavirusa/2240605.aspx> (4. 9. 2024.)

³³⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/europski-znanstvenici-koronavirus-napada-ljudski-sustav-za-odgovor-na-stres/2325322.aspx> (6. 9. 2024.)

³³⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-spominje-petu-kolonu-u-zdravstvu-evo-sto-lijecnici-kazu-o-nedostatku-opreme/2168975.aspx> (3. 9. 2024.)

³³⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-mali-broj-zarazenih-u-hrvatskoj-samo-privid-pricali-smo-s-berosem-o-tome/2166495.aspx> (3. 9. 2024.)

³³⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-za-index-objasnio-zasto-smatra-da-je-virus-u-hrvatskoj-oslabio/2193170.aspx> (3. 9. 2024.)

³³⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-je-covid19-toliko-opasan-ne-samo-zbog-ubojitosti/2195480.aspx> (3. 9. 2024.)

„U najteže pogođenim državama i regijama virus je **ušao** u sve ustanove, uključujući i bolnice i domove za umirovljenike, pa je i smrtnost bila velika.“³⁴⁰

„Naprotiv, eskalacija epidemije može dovesti do toga da nam virus **uđe** u zdravstveni i obrazovni sustav zbog čega ćemo morati zatvarati odjele bolnica i škole i uvoditi neke stroge epidemiološke mjere, što definitivno nije dobro i nije nikome u interesu.“³⁴¹

„Usprkos našem nastojanju da ograničimo, spriječimo i da usporimo **ulazak** virusa u zdravstveni sustav, ipak se dešava da on **ulazi** (...).“³⁴²

„Panika u Tokiju. Koronavirus **ušao** u Olimpijsko selo.“³⁴³

8.3.16. Eliminirati

„Naime, čak i da nemamo novi val zaraze, treba ga nastojati prevenirati dok god nemamo cjepivo ili dok se virus ne **eliminira**.“³⁴⁴

„Nadamo se da ćemo virus smanjiti na toliko male količine da, iako neće biti potpuno **eliminiran**, neće imati veliki utjecaj na javno zdravlje ili na način na koji vodimo svoje živote.“³⁴⁵

„Ipak, autori studije naglašavaju da njihova otkrića ne znače da će ljetno vrijeme **eliminirati** covid-19, ali ljudima to može pomoći u borbi protiv bolesti.“³⁴⁶

„Ovaj virus nije toliko strašan da ga moramo **eliminirati**.“³⁴⁷

³⁴⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/velika-analiza-epidemije-od-sjajnih-uspjeha-do-crvenih-lista/2206619.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁴¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/je-li-stvarno-dobro-da-se-covid19-sada-siri/2206850.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁴² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/beros-virus-ne-bira-ulazi-nam-u-zdravstveni-sustav/2169078.aspx> (6. 9. 2024.)

³⁴³ <https://www.index.hr/sport/clanak/panika-u-tokiju-koronavirus-usao-u-olimpijsko-selo/2291184.aspx> (6. 9. 2024.)

³⁴⁴ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zasto-i-dalje-imamo-mjere-ako-virus-ne-kruzi-medju-ljudima/2186402.aspx> (3. 9. 2024.)

³⁴⁵ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovako-bi-mogao-izgledati-kraj-pandemije/2316731.aspx> (6. 9. 2024.)

³⁴⁶ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/nova-studija-koronavirus-ipak-ima-sezonalni-karakter/2273302.aspx> (6. 9. 2024.)

³⁴⁷ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/lauc-virus-nije-tako-strasan-da-ga-moramo-eliminirati/2260268.aspx> (6. 9. 2024.)

„Već tad je bilo jasno da covid neće otići, da ga nećemo moći **eliminirati** i da ćemo morati naučiti s njim živjeti te da će s manjim ili većim intenzitetom stalno cirkulirati.“³⁴⁸

8.3.17. Iskorijeni

„Međutim, čak i ako se virus nikada ne **iskorijeni**, imunitet će se poboljšati i svijet će na kraju moći živjeti s covidom.“³⁴⁹

„Kada razmišljate o pandemijama, vi ste u fazi pandemije, a zatim imate fazu usporavanja, zatim imate kontrolnu fazu, a onda se nadamo da ćemo imati eliminaciju, a možda i **iskorjenjivanje** virusa.“³⁵⁰

³⁴⁸ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/epidemiolog-kaic-vec-je-prosle-godine-bilo-jasno-da-korona-nece-otici/2462679.aspx> (6. 9. 2024.)

³⁴⁹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/svijet-ima-mocno-oruzje-za-završiti-pandemiju-znanstvenici-treba-nam-novi-pristup/2323706.aspx> (5. 9. 2024.)

³⁵⁰ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovako-bi-mogao-izgledati-kraj-pandemije/2316731.aspx> (6. 9. 2024.)

9. ZAKLJUČAK

Konceptualna je metafora izuzetno zanimljivo područje za istraživanje. To se, posebice, pokazalo u ovom radu. Za stvaranje konceptualnih metafora PANDEMIJA JE RAT, KORONAVIRUS JE NEPRIJATELJ I CJEPIVO JE ORUŽJE, oslonili smo se na čovjekovo iskustvo koje je bilo presudno tijekom preslikavanja izvorne domene na ciljnu. Upotreba ratnih metafora u medijskom diskursu uveliko je utjecala na naše razumijevanje i gledanje svakodnevnice tijekom pandemije. Koliko su nas njima zastrašivali i pozivali na poštivanje mjera ponašanja, toliko su nam one, zapravo, postale neutralne zbog učestalosti u diskursu, odnosno postigao se kontraefekt kod građana.

Iščitavajući korpus moglo se utvrditi da se uloga i ciljevi ratnih metafora, koje u teorijskom dijelu opisuju Lacković, Šporčić i Baralić (2021.), prožimaju kroz primjere jer se građane upućivalo na odgovornost zastrašivanjem ili davanjem na važnosti pojedinca koji bi se osjećao osobno pozvanim i sposobnim za promicanje zadanih mjera ponašanja.

Usporedimo li našu analizu sa spomenutom analizom Lacković, Šporčić i Baralić (2021: 49) primijetit ćemo da dijelimo nekoliko zaključaka. Na kraju iščitavanja i izdvajanja metafora i metaforičkih izraza, zaključili smo, kao i navedeni autori, da su državni dužnosnici, članovi Kriznog stožera i javni zdravstveni sektor putem medija pokušali propagirati osjećaj iznimnosti kako bi stvorili paničnu atmosferu i tako podigli svijest građana o ozbiljnosti situacije u kojoj se nalaze. Nastojali su, isto tako, uvjeriti građane da se pandemijski rat može pobijediti isključivo njihovim odgovornim ponašanjem kao zajednica i jedinstvo. Zamijetili smo i da je upotreba ratnih metafora postala prirodan način opisivanja situacije pandemije koronavirusa i uokviravanja problema za širenje virusa.

Početak pandemije svjedočili smo porastu brojnih neologizama u vezi s koronavirusom i pandemijom jer jezik uvijek odgovara na potrebe zajednice u određenom trenutku.³⁵¹ Prestankom pandemije smanjila se i uporaba tzv. COVID-jezika, odnosno novotvorenica nastalih na početku same koronakrize koje su nam

³⁵¹ <https://svjetionik.scri.hr/hrvatski-jezik-u-doba-korone-sa-stranim-rijecima-uvijek-problemi-no-moze-li-zatvaranje-biti-zamjena-za-lockdown-prof-dr-sc-lada-badurina/> (9. 9. 2024.)

pomogle u što boljoj komunikaciji o virusu. Jednako tako, od proglašenja kraja pandemije, jenjavale su i konceptualne ratne metafore s kojima se danas, u medijskom kontekstu pandemije koronavirusa, gotovo ne možemo susresti.

Na kraju, zaključili smo da je u našem korpusu zastupljenost konceptualnih ratnih metafora bila najviša tijekom pandemije. Na početku koronakrize shvaćanje pandemije bilo je površno i apstraktno. Trebalo je proći određeno vrijeme da bi je čovjek počeo povezivati sa znanjem na temelju direktnog ili indirektnog iskustva i na taj joj način, konceptualizacijom apstraktnog, dati strukturu. Vrlo je često da se bolesti nesvjesno ili svjesno povezuju s okvirom rata jer dijele iste izraze, ali u drugačijem kontekstu. Tomu je bio podložan i medijski diskurs u našem korpusu.

10. LITERATURA

1. Begović, Petra; Labaš, Danijel, *Medijske navike, povjerenje publike i lažne vijesti u doba koronavirusa*, Communication Management Review, Vol. 06, No. 01, 2021. (Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/en/file/379718>)
2. Blagus Bartolec, Goranka, *Jezik u doba korone*, Hrvatski jezik, Vol. 7, No. 2, 2020. (Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/en/file/348482>)
3. Čulić, Zjena, *Čovjek metafora spoznaja*, Biblioteka znanstvenih djela; 128, Književni krug, Split, 2003.
4. Gibbs, R. W., *Process and Products in Making Sense of Tropes* in Ortony, A., (1993): *Metaphor and Thought, second edition*, Cambridge, Cambridge University Press, 252-276, 1993.
5. Grady, Joseph, A typology of motivation for conceptual metaphor: Correlation vs. Resemblance, *Metaphor in cognitive linguistics*, (ur. Raymond W. Gibbs i Gerard Steen), Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Co, str. 79-100, 1999.
6. Ivšić Majić, Dubravka, *Otrovna krana je u narodu*, Hrvatski jezik, Vol. 7, No. 2, 2020. (Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/en/clanak/348485>)
7. Kovecses, Zoltan, *Metaphor in culture: Universality and Variation*, Cambridge and New York: Cambridge University Press, 2005.
8. Kovecses, Zoltan, *Metaphor: A Practical Introduction*, New York: Oxford University Press, 2001.
9. Kovecses, Zoltan, *Conceptual Metaphor Theory*, London, New York: Routledge, 2016.
10. Lacković, Stjepan; Šporčić, Mateja; Baralić, Marina, *War and Apocalypse Metaphors in Media Discourse on the Pandemic and Earthquake in Croatia 2020/2021*, Medijska istraživanja: Znanstveno stručni časopis za novinarstvo i medije, 2021. (Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/en/267418>)
11. Lakoff, George, *The Contemporary Theory of Metaphor*, UC Berkeley, 1993. (Dostupno na: <https://escholarship.org/content/qt4nv3j5j9/qt4nv3j5j9.pdf?t=obhzu0>)
12. Lakoff, George; Johnson, Mark, *Metaphors we live by*, The University of Chicago, 1980.

13. Lakoff, George; Johnson, Mark, *Metafore koje život znače*, Zagreb, 2015.
14. Raffaelli, Ida, *O značenju, Uvod u semantiku*, Matica Hrvatska, Zagreb 2005.
15. Semino, Elena, „*Not soldiers but Fire-fighters*“ - *Metaphors and Covid-19*, *Health Communication*, 36:1, 50-58, 2021. (Dostupno na: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10410236.2020.1844989>)
16. Stanojević, Mateusz-Milan, *Metafore koje istražujemo, Suvremeni uvidi u konceptualnu metaforu*, Biblioteka Srednje Europe, Zagreb, 2014.
17. Stanojević, Mateusz-Milan, *Konceptualna metafora u kognitivnoj lingvistici: pregled pojmova*, *Suvremena lingvistika*, Vol. 35, No. 68, 2009. (Dostupno na: <https://typeset.io/pdf/konceptualna-metafora-u-kognitivnoj-lingvistici-pregled-2mic90zmtn.pdf>)
18. Šimunović, Jadranka, *Konceptualna metafora Ekonomija je pacijent u novinarskome diskursu uoči recesije*, *Hum: Časopis filozofskog fakulteta sveučilišta u Mostaru*. Vol. 11, No. 16, 2016. (Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/en/file/274303>)
19. Štrkalj Despot, Kristina; Ostroški Anić, Ana, *A War on War Metaphor: Metaphorical Framings in Croatian Discourse on Covid-19*, *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, Vol. 47, No. 1, 2021. (Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/en/file/379224>)
20. Ullmann, Stephen, *Semantics -An Introduction to the Science of Meaning*, Oxford: B. Blackwell, 1983.
21. Werkmann, Ana, *Konceptualna metafora „Život je kocka“ u kontekstu univerzalnosti i varijabilnosti konceptualnih metafora*, *Hrvatistika: studentski jezikoslovni časopis*, Vol. 4, No. 4, 2010. (Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/en/81613>)

11. INTERNETSKI IZVORI

1. <https://www.hzjz.hr/priopcenja-mediji/covid-19-priopcenje-prvog-slucaja/> (Datum pristupa: 15. 4. 2023.)
2. <https://www.hzjz.hr/aktualnosti/covid-19-izvjesce-hzjz-a/> (Datum pristupa: 5. 6. 2023.)
3. <https://www.europarl.europa.eu/topics/hr/article/20200423STO77709/zastita-slobode-medija-tijekom-pandemije-covid-19> (Datum pristupa: 5. 6. 2023.)
4. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/covid-19> (Datum pristupa: 19. 6. 2023.)
5. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/reporteri-bez-granica> (Datum pristupa: 5. 6. 2023.)
6. <https://jezik.hr/koronavirus/?slovo=k> (Datum pristupa: 23. 6. 2023.)
7. <https://vijesti.hrt.hr/svijet/rigorozne-mjere-u-italiji-obustavljena-sva-nepotrebna-proizvodnja-843487> (Datum pristupa: 29. 6. 2023.)
8. <https://www.vecernji.hr/vijesti/video-jezive-scene-iz-italije-vojni-kamioni-prevoze-lijesove-na-kremiranje-1386998> (Datum pristupa: 29. 6. 2023.)
9. <https://dnevnik.hr/vijesti/koronavirus/zagrebacka-arena-priprema-se-za-prihvat-pacijenata-postavljaju-se-kreveti---598401.html> (Datum pristupa: 29. 6. 2023.)
10. <https://jezik.hr/koronavirus> (Datum pristupa: 29. 6. 2023.)
11. <https://svjetionik.scri.hr/hrvatski-jezik-u-doba-korone-sa-stranim-rijecima-uvijek-problemi-no-moze-li-zatvaranje-biti-zamjena-za-lockdown-prof-dr-sc-lada-badurina/> (Datum pristupa: 9. 9. 2024.)
12. Slika 1, preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/en/file/388224> (29. 7. 2024.)

12. SAŽETAK

U ovome se radu obrađuje tema konceptualnih ratnih metafora. Analizira se korpus mrežne stranice *Index.hr* od 25. veljače 2020. do 31. prosinca 2022. iz kojeg se izvlače metafore i metaforički izrazi koji se potom grupiraju u odgovarajuće najčešće zastupljene metaforičke izraze zadane konceptualne metafore. Pokazuje se utjecaj ratnog okvira tijekom pandemije koronavirusa, njegova uloga i cilj u hrvatskom medijskom diskursu.

Ključne riječi: konceptualna metafora, koronavirus, COVID-19, pandemija, rat, *Index.hr*

13. SUMMARY

This paper deals with the topic of conceptual war metaphors. The corpus of the *Index.hr* website is analyzed from February 25th, 2020 to December 31st, 2022, from which metaphors and metaphorical expressions are extracted, which are then grouped into corresponding most frequently represented metaphorical expressions of the given conceptual metaphor. The influence of the war frame during the coronavirus pandemic, its role and goal in the Croatian discourse was emphasized in this work.

Key words: conceptual metaphor, coronavirus, COVID-19, pandemic, war, *Index.hr*